

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Disp. IX. De natura assumptibili & assumpta

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

consequentiā, & paritatem, Sol enim & alia causa universales continent effectus causarum inferiorum, eminentiā imperfectā, & se extendente solum ad rationem aliquam communem & genericam, purā rationem viventis, aut corporis corruptibilis: substantia verò terminans plures naturas, debet earum substantias eminenter continere, secundum proprias & distinctas earum rationes, quod nulli substantia creatæ cōpetere potest; quia cum substantia sit terminus naturæ creatæ, non potest maiorem perfectiōnem habere, quā natura à qua dimanat, ab illa enim habet determinatam speciem & perfectiōnem: unde sicut nulla natura creatæ eminenter continet aliarum naturarum perfectiōnes específicas & individuales: ita nec ulla substantia creatæ perfectiōnem alterius substantiæ eminenter continere valet, sed hoc propriū & peculiare est substantiæ & personalitati divinæ, quæ quia terminat naturam divinam, omnium naturarum perfectiōnes eminenter continet, omnium substantiarū creatarum & creabilium perfectiōnes eminenter continet, secundum proprias & distinctas earum rationes, & ex hoc redditur apta & potens ad terminandam quamcunque naturam creatam & creabilem.

DISPUTATIO IX.

De Natura assumptibili & assumpta.

Ad quest. 4. & 5. D. Thomæ.

Postquam egimus de extremo assumente, & potente assumere naturam creatam, superest ut extremum assumptum, & assumptibile contemplerur: de quo S. Doctor quæstione quartâ & quintâ.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum quælibet natura substantialis completa, sit assumptibilis à Divina Persona?

§. I.

Quibusdam præmissis difficultas resolvitur.

Suppono primò, naturam substantialem completam dividi in purè spiritualem, qualis est natura angelica, & in purè corpoream, qualis est natura brutorum, & vegetabilium, ac non viventium, & mixtam ex spiritali & corporea, qualis est natura hominis.

Suppono secundò ut indubitatum, naturam humanam esse assumptibilem à Persona Divina, fuit enim de factò assumpta, ut fide mysterii Incarnationis docemur. Unde solum potest esse difficultas de natura angelica, & de natura purè materiali & corporea, an scilicet utraq; sit à Persona Divina assumptibilis? Circa quod tres versantur sententiæ. Prima negat posse naturam angelicam à Deo hypostaticè assumi. Hæc tribuitur Alberto Magno in 3. dist. 2. art. 2. Secunda docet naturam irrationalē & purè corpoream non esse assumptibilem, etiam de potentia absoluta. Pro hac referuntur quidam antiqui, ut Alensis, D. Bo-

naventura, Henricus, quos secutus est Pictus Mandulanus in sua Apologia, in defensione quædam propositionis. Tertia tandem & communis sententia docet, non solum naturam humanam, verum etiam angelicam, & irrationalē, assumi posse à divinis Personis. Unde

Dico primò: Natura angelica assumptibilis est à persona divina.

Probant aliqui hanc conclusionem ex illo Apostoli ad Hebræos 2. *Nisquā angelos apprehenderit, sed semen Abrahæ:* cum enim (inquirunt) intencum Apostoli, juxta communem Patrum doctrinam sit charitatem Dei erga homines per hoc commendare quod naturam humanam, non verò angelicam assumperit, debet necessariò supponere possibilem nulli naturæ angelicæ assumptionem: aliàs enim nullum omnino esset Apostoli argumentum, quia facile posset ei responderi, naturam non esse quod Deus relicta naturā angelicā, humanam assumperit, quandoquidem angelica non erat assumptibilis.

Verum licet hic discursus circa doctrinam Apostoli, efficaciter probet naturam Angelicam potuisse saltem ad existentiam divinam assumi, non tamen efficaciter concludit, quod ad substantiam Dei assumi poterit; sufficit enim ad commendandam charitatem Dei erga homines magis quā erga Angelos, quod licet natura angelicæ, potuerit assumi ad divinam existentiam, eam tamen de facto ad illam non assumperit Deus, bene tamen naturam humanam.

Probatur ergo efficacius nostra conclusio ex D. Thomæ art. 1. ad 3. ubi postquam tenuit opinionem quorundam Theologorum asserentium naturam angelicam non posse in unitatem divinam personæ assumi, nisi destrueretur propria personalitas, idque obitare ejus incorruptibilitati, impugnat hanc doctrinam dicendo quod hoc non videtur excludere totaliter congruentem assumptionem naturæ angelicæ; *Potest enim Deus (inquit) produciendo novam naturam angelicam, copulare eam sibi in unitatem sibi in unitatem personæ.* Ex quibus sic argumentor: Naturam angelicam assumi in unitatem divinam personæ, est eam assumi ad personalitatem sive ad substantiam divinam: Sed ex D. Thomæ citato, potest natura Angelicæ assumi in unitatem divinam personæ: Ergo & ad substantiam divinam.

Probatur secundò conclusio ratione fundamentali. Non aliā ratione in natura humana est ad assumptionem capacitas, nisi quia distinguitur realiter à sua personalitate, & consequenter potest illā vel destructā, vel non consecutā, terminari per substantiam Verbi, in qua propria personalitas eminenter continetur: At etiam personalitas Angeli realiter ab illius natura distinguitur. Ergo etiam natura angelica ad divinam potest assumi substantiam. Major patet, Minor verò (præterquam expressè docetur à D. Thomæ quodlib. 2. quæst. 2. art. 4.) potest breviter hæc ratione suaderi. Ratio distinguendi suppositum à natura in hominibus, vel est limitatio naturæ, ob quam indiget complemento realiter distincto ut existat, vel est capacitas receptiva ut quod essentia & accidentium, competens immediatè supposito, & repugnans naturæ, ut asserit D. Thomas quodlibet citato: Sed utraq; hæc ratio militat in natura angelica, est enim limitata & finita, ac incapax recipiendi ut quod existentium & accidentia, supposito quod hæc incapacitas natura humanæ conveniat: Ergo eadem ratio obest quæ

quod in homine suppositum realiter à natura distinguitur, in Angelis etiam debet realiter à natura differre.

Confirmatur: Quoad distinctionem realem existentie ab essentia, potentiarum à natura, & operationis à principio, nullum est discrimen inter Angelum & hominem, ut in Tractatu de Angelis ostensum est: Ergo nec admittendum est quoad distinctionem personalitatis à natura.

Dico secundò: natura irrationalis completa, potest de potentia absoluta uniri hypostaticè Deo, & ab ipso assumi in unitatem suppositi.

Probatur primò authoritatibus Patrum, Gregorii Nysseni orat. catechetica cap. 27. asserentis omnes naturas esse ejusdè rationis quoad assumptionem, & differentiam unitis ab alia, nullius esse momenti in ordine ad divinam omnipotentiam. Augustini lib. de vera Relig. cap. 19. affirmantis Verbum divinum potuisse assumere aliquod corpus atherei, nostro vitui accommodatum. Tertulliani libro de Carne Christi cap. 4. dicentis Verbum divinum potuisse prodire de vacca aut sue, si voluisset; ita ut hoc tantum sit turpe & indignum Deo, si de nostro sensu judicemus Deum, non verò ex rei veritate.

Naturam irrationalem assumi ad divinam substantiam, non repugnat, neque ex parte ipsius naturæ, utpote æque separabilis à propria substantia ac natura humana & angelicæ; neque ex parte divinæ Personæ, utpote habentis vim infinitam in ratione terminandi: Ergo potest talis natura ad substantiam divinam assumi.

Dices, repugnantiam assumptionis talis naturæ per se ejus indecentia, indecens enim ac indecorum Deo videtur, naturam irrationalem in concreto de ipso prædicari, illumque belluam, equum, aut suem denominari.

Sed contra primò: Licet Deum assumere naturam irrationalem sit indecens negativè, & comparativè, id est minus decens quam quod naturam rationalem assumat, id tamen positivè & absolute indecens esse, nulla ratione probari potest: Sed hoc secundò modo indecens esse debebat, ut repugnaret de potentia absoluta; Ergo titulo indecentiæ non repugnat absolute, quod Deus naturam irrationalem assumat.

Secundò: In nobis dictum rationis sine fidei regula sequentibus indecens majestati divinæ appareret, Verbum nostram carnem assumere, flagellari, conspui, & mori; & tamen indecens verè non est, nec divinæ majestati repugnans: Ergo quamvis nobis indecens appareat, Deum naturam irrationalem assumere, tamen indecens verè non esset, si Deus id facere decrevisset.

Tertiò: Corpus quod in triduo unitum Verbo remanet, irrationale & insensibile fuit, & tamen in tali unione nulla indecentia invenitur: Ergo in unione cum natura irrationali, nulla datur indecentia Dei majestati repugnans.

Hinc deducitur alia ratio, eaque efficacissima, pro nostra conclusione: Nam corpus Christi post mortem mansit in sepulchro, Verbo divino hypostaticè unitum: Sed tale corpus post mortem fuit naturæ irrationalis: Ergo natura irrationalis est capax unionis hypostaticæ. Minor patet nam corpus Christi in sepulchro non erat naturæ viventis: Ergo nec sensibilis, nec rationalis Major verò suadetur primò ex illo còmuni axiomate, asserente Verbum nunquam dimisisse quod semel assumpsit, quod quantum ad partes principa-

les omnes admittunt: Ergo corpus quod est una ex partibus principalibus naturæ humane, nunquam fuit à Verbo dimissum, subindeque illi unitum mansit in sepulchro. Secundo, de fide est Christum pro nobis sepulchro fuisse, ut constat ex illis verbis Symboli, *passus & sepultus est*: Sed hoc verum esse non potest, nisi Verbum ut hypostaticè unitum alicui ex partibus naturæ humane, fuerit in sepulchro: Ergo Verbum hypostaticè unitum alicui humane naturæ parti, mansit in sepulchro: Sed non ut unitum animæ, nam sic descendit ad inferos: Ergo ut unitum hypostaticè corpori.

Respondent Adversarii, quod licet corpus Christi in triduo, actu rationalis naturæ non esset, dicebat tamen ordinem ad animam rationalem, sicque erat in potentia pars rationalis naturæ, & ex hoc capax unionis hypostaticæ cum Verbo: natura verò irrationalis, de qua est questio, nec actu, nec in potentia est pars rationalis naturæ, & idcirco incapax est assumptionis.

Sed contra primò: Falsum est corpus Christi mortuum, dicere ordinem ad animam rationalem cum enim reunio animæ cum corpore, supernaturalis sit, non potest à corpore separato ab anima exigi: Ergo sine tali ordine falsatur assumptibilitas à Persona divina, subindeque natura irrationalis, ordinem ad naturam rationalem non dicens, assumptibilis erit à Deo.

Secundò: Esto deus materiam corporis Christi, Verbo unitam in sepulchro post mortem, ordinem dicere ad animam rationalem; compositum tamen ex materia & forma cadaveris, talem ordinem non dicit: Sed hoc compositum fuit unitum hypostaticè Verbo in sepulchro: Ergo irrationalis natura ordinem ad rationalem non dicens, capax est unionis hypostaticæ cum Verbo. Major est certa, nam composito ex materia & forma cadaveris repugnat unio cum anima rationali; aliàs idem corpus esse posset simul vivens & simul mortuum, quod implicat: Ergo in tali composito non datur ordo ad animam rationalem, nec ad rationalem naturam. Minor autem sic ostenditur: Materia sola non mansit unita Verbo post mortem, tum quia in veriori sententia implicat materiam existere sine forma; tum etiam quia saltem sine miraculo materia nequit existere separata ab omni forma; non sunt autè multiplicanda miracula sine necessitate, & urgentissimo fundamento, quod in presenti non reperitur: Ergo materia mansit unita Verbo sub aliqua forma substantiali; Sed non sub alia quam forma cadaveris: Ergo compositum ex materia & forma cadaveris fuit unitum hypostaticè Verbo in sepulchro.

Confirmatur: Corpus Christi post mortem fuit ejusdem rationis cum corporibus aliorum hominum post separationem animæ, tum quia ad oppositum asserendum nullum adest fundamentum; tum etiam quia corpus Christi viventis est ejusdem rationis cum corporibus aliorum hominum, & consequenter idem asserendum est de corpore Christi mortui, ac de corporibus aliorum hominum post mortem: Sed corpora aliorum hominum, facta separatione animæ rationalis ab illis, sunt composita ex materia & forma cadaveris: Ergo corpus Christi post mortem est etiam ex materia & forma cadaveris compositum; & consequenter compositum coalescens ex materia & forma cadaveris, fuit unitum hypostaticè Verbo, subindeque natura irrationalis ordinem ad animam rationalem non dicens, assumptibilis est à Deo.

16. Dices, quod licet huic composito, ratione forma repugnet ordo ad animam rationalem, & esse partem rationalis naturæ, materia tamen illius potest cum anima rationali, naturam rationalem componere; & hoc sufficere ut compositum ex materia, & illa forma, capax sit unionis hypostaticæ cum Verbo.
17. Sed contra: Etiam equi materia & cuiusvis alterius irrationalis naturæ, denudata à propria forma, potest uniri cum anima rationali, & illi unita componere naturam rationalem; cum materia sublunarium sit quantum est de se ad omnem sublunarem formam indifferens, & potens illam recipere; Ergo si compositum ex materia & forma cadaveris, capax redditur assumptionis à Verbo, & unionis hypostaticæ cum illo, ratione materiae potens cum anima rationali componere naturam rationalem, in omni natura irrationali erit capacitas ad unionem hypostaticam cum Verbo, aut alia Persona divina.

§. II.

Præcipua objectiones solvuntur.

18. **O**bjicies primò contra primam conclusionem; In Angelis non distinguitur realiter personalitas à natura; Sed sublarà reali distinctione personalitatis à natura, illa assumptibilis non est; Ergo natura angelica ad divinam non potest assumi personalitatem. Minor patet ex supra dictis, Major verò suadetur ex D. Thoma l. p. qu. 3. art. 2. ubi docet in substantiis separatis ac simplicibus, seu ex materia & forma non compositis, suppositum non distingui à natura: Sed Angeli sunt substantiæ simplices & compositionis ex materia & forma expertes: Ergo in ipsis suppositum non distinguitur realiter à natura. Unde idem S. Doctor 4. contra Gent. c. 55. probat convenientius fuisse Verbum assumere naturam humanam, quàm angelicam, quia assumptio naturæ à Deo est in persona, non in natura; in homine autem aliud est natura, aliud persona, quia est ex materia & forma compositus, non autem in Angelo qui immaterialis est.
19. Respondeo negando Majorem, ad cuius probationem dicendum, suppositum posse dupliciter sumi, nempe pro substantia individua omnino incommunicabili, seu pro composito ex natura & substantia, quod suppositum metaphysicum seu formale appellatur; & pro individuo naturæ, quod dicitur suppositum logicum, seu radicale, quia natura individua & singularis, est radix & fundamentum substantiæ & personalitatis. Cum ergo S. Doctor locis citatis asserit in substantiis spiritualibus non distingui suppositum à natura, non loquitur de supposito in prima, sed secunda acceptione, id est de individuo, quod in Angelis non distinguitur à natura; quia in natura angelica non est aliud principium radicale à quo desumatur gradus specificus, & aliud à quo sumatur singularitas, sicut in rebus corporeis, in quibus ratio specifica sumitur à forma, & singularitas à materia, signatà quantitate. Ita Cajetanus, Medina, Alvarez, Nazarius, Cipullus, & communiter nostri Thomistæ S. Doctorem interpretantur.
20. Verum licet hæc interpretatio legitima sit, illi tamen oblat videtur primò, quod S. Thomas locis citatis asserat formas spirituales còpletas, quia individuantur seipsis, esse supposita substantiæ; nam suppositum subsistens, est suppositum metaphysice sumptum, seu substantia individua omnino incommunicabilis; Ergo Doctor sanctus locis citatis, suppositum metaphysice non logicè asserit, & nomine suppositi non individuum naturæ, sed substantiam ultimò terminatam, completam, & incommunicabilem intelligit.
- Secundò, ex non distinctione suppositi à natura in Angelis, infert D. Thomas naturam humanam esse magis assumptibilem à Verbo, quàm angelicam; Sed si personalitas à natura angelica realiter distingueretur, quàmvis singularitas non distingueretur ab illa, inepta esset hæc illatio, cum assumptibilitati naturæ non repugnet singularitas, sed substantia vel personalitas: Ergo prædicta interpretatio menti D. Thomæ non congruit.
- Tertiò, D. Thomas locis citatis discrimen inter simplicia & composita, quod est hoc quod est suppositum distingui à natura: Sed si nomine suppositi intelligeret individuum, tale discrimen non subsisteret: Ergo &c. Sequela Minoris probatur: Individuum in homine non distinguitur realiter à natura: Ergo si nomine suppositi intelligatur individuum, falsò D. Thomas assereret in compositis ex materia & forma suppositum realiter distingui à natura, secus autem in simplicibus, & consequenter non subsisteret discrimen ab illo statutum inter simplicia & composita.
- Verum licet hæc difficulta & urgentia sint, veritati tamen prædictæ solutionis, seu interpretationis, si rectè intelligatur, nequaquam præjudicant. Ad primum enim respondeo primò, formas separatas à materia esse supposita substantiæ, sumptà substantiæ pro irreceptibilitate in materia, & incommunicabilitate alteri individuo; non autem sumptà substantiæ pro periclitato incommunicabilitatis alteri tanquam suppositis; hæc enim cum nulla natura creata potest identificari, ut ex D. Thoma vidimus. Vel secundò dici potest formas separatas à materia, esse per se ipsas supposita substantiæ ut quo & radicaliter, non autem ut quod & formaliter; quia natura, non subsistit ut quo, nec (ut ita loquar) radice substantiam, nisi ut individua; est autem hæc differentia inter formas separatas, & illas que receptibiles sunt in materia, quod formas separatas seipsis individuantur, formas verò receptibiles, per materiam signatam quantitate, ut supra dicebamus; & ideo formas separatas seipsis subsistunt ut quo, & seipsis substantiam, ut ita dicam, radice: formas verò receptibiles, nec radice substantiam, nec ut quo subsistunt seipsis, sed per aliquid ab illis distinctum.
- Ad secundum nego sequelam Minoris; cum enim identitas substantiæ cum natura oblat assumptibilitati, quo major est, magis oblat; & quo minor, oblat minus; quia ergo in Angelis, etsi substantia sumpta formaliter, distinguitur à natura; sumpta tamen in radice, non distinguitur ab illa; in homine verò, utpote ex materia & forma composito, personalitas tam formaliter quàm radicaliter sumpta, à natura distinguitur, rectè infert S. Doctor naturam humanam magis assumptibilem esse quàm angelicam; etsi tamen in Angelis quam in hominibus, substantia seu personalitas, formaliter sumpta, realiter distinguitur à natura.
- Ad tertium nego etiam sequelam Minoris; & ad illius probationem, distingo Antecedens à Individuum in homine non distinguitur realiter à natura, pro formali individuationis, concedo An-

Antecedens pro radice, nego Antecedens, & A Consequentiam. Nam et si in compositis ex materia & forma individuum formaliter sumptum identificeatur realiter cum natura, quia tamen radix & fundamentum illius est materia signata quantitate, & hæc realiter à natura distinguitur, fit quod individuatō radicaliter sumpta in illis realiter differat à natura; in simplicibus verò non ita, quia in illis principium individuationis non sumitur ab aliquo intrinseco, nec ab aliquo realiter ab eorum natura distincto, sed naturæ illorum seipsis individuantur, quia sunt formæ per se subsistentes, & irreceptibiles in materia.

Obijcies secundo contra primam & secundam conclusionem: D. Thomas hic qu. 4. art. 1. corpus articuli sic concludit: *Vnde relinquatur quod sola natura humana sit assumptibilis*: Ergo juxta doctrinam D. Thomæ, neque natura angelica, neque natura irrationalis, assumptibiles sunt, particula enim exclusivæ *solum*, alias naturas videtur ab assumptibilitate excludere.

Respondeo D. Thomam ibi loqui de assumptibilitate secundum congruentiam, quæ quidem naturæ humanæ perfecte competit, non verò angelicæ, aut irrationali: nam ut egregie ibidem dicitur idem S. Doctor, in natura assumptibili triplex reperiri potest congruentia, nempe dignitatis, necessitatis, & universalitatis, seu extensionis, nulla verò ex his tribus congruentiis in natura irrationali invenitur, cum illa nec intellectualis sit, nec indigeat redemptione, nec omnes gradus universi in ea reperiantur; in natura autem angelicæ reperitur quidem congruentia dignitatis, cum in linea intellectuali perfectissima sit, sed illi deest congruentia necessitatis, cum peccatam Angelii irremissibile sit, & congruentia universalitatis, seu extensionis, cum in eo solus gradus intellectualis reperitur in homine verò omnes inveniuntur, cum natura humana & intellectualis sit, & redemptionis capax & indigens, atque in homine omnes gradus universi quodammodo contineantur; intelligit enim cum Angelis, vivit cum plantis, sentit cum animalibus, & existit cum lapidibus & aliis inanimitas; unde alloquitur homine, quodammodo totum universum assumitur, sicut evangelium omni creaturæ quodammodo prædicatur, cum homini annuntiat, ut ait Gregorius Magnus homil. 29. in Evangelium explicans illa verba Christi ad Discipulos, *Evangelium in mundum universum, prædicare Evangelium omni creaturæ*. De quo plura diximus disp. 3. art. 1. conclus. 1. & 3.

Obijcies tertio contra secundam conclusionem: Quod dedecet Deum, non est possibile; Sed assumere naturam irrationalem ad divinam subsistentiam, v. g. naturam equi, dedecet Deum: Ergo est impossibile. Major est D. Anselmi lib. 2. cur Deus homo cap. 4. & 5. & ratio est quia operari aliquid indecens, non est prudentis & sapientis. Minor verò probatur ex indecentissima communicatione idiomatum quæ sequeretur ex tali assumptione: sicut enim ex assumptione naturæ humanæ, inter Deum & hominem fit talis communicatio idiomatum, ratione cujus dicitur de Deo quod sit homo & risibilis, ita ex assumptione naturæ equi, sequeretur dici posse de Deo quod esset equus & hinnibilis.

Respondeo negando Minorera, Deus enim assumendo naturam irrationalem equi v. g. sapienter & prudenter id præstaret, quia illi non deessent motiva ad id faciendum si facultas

scilicet vel ad superbiam humanam confundendam (sicut ad confundendam superbiam Luciferi & malorum Angelorum assumptam naturam humanam) vel ad ostendendum suam potentiam. Ad probationem in contrarium dicendum quod sicut nulla est indecentia in eo quod Deus, assumptam naturam humanam, dicatur homo, passibilis, & mortalis, ac mortuus, passus, & crucifixus, ita neque quod assumptam naturam equi, diceretur equus, & hinnibilis. Sanè cum à natura divina (ut optime argumentatur Nyssenus parographo præcedenti citatus) ex æquo distet omnis creatura si esset indecens Deo naturæ irrationalis assumptio, dedeceret similiter ipsum naturam humanam assumptisse. Monet tamen prudenter Cajetanus, quod licet Deus absque ullo suæ majestatis dedecore, vilissimis etiam creaturis hypostaticè uniri possit, abstinendum tamen est à descensu in particulari, propter periculum infirmitatis nostræ.

Obijcies quarto: Natura quæ non potest elevari ad videndum Deum, & ipsum amandum, nequit ad esse subsistentia ipsius assumi: Sed natura irrationalis non potest elevari ad videndum Deum, & ipsum amandum; alias enim eo ipso fieret rationalis, hinc intellectualis: Ergo nec ad subsistendum subsistentia divina. Major probatur primo, operari sequitur ad esse, juxta ipsius proportionem: Ergo ad esse divinum, consequitur operari divinum, & consequenter natura incapax elevationis ad operari divinum, quale est Deum videre, & ipsum amare, erit etiam incapax assumptionis ad divinum esse.

Secundo quod ad minus non est potens, à fortiori ad majus est impotens: Sed majus est naturam creatam assumi à Deo ad subsistendum divinam subsistentiam, quam ad videndum & amandum Deum, ut docet expressè D. Thomas hic art. 1. ad 2. dicens: *Major & perfectior est unio ad Deum secundum esse personale, quam quæ est secundum operationem*: Ergo natura quæ non potest elevari ad videndum Deum, & ipsum amandum, nequit ad esse subsistentia ipsius assumi.

Respondeo negando Majorem, cujus falsitas conspicitur ex corpore Christi in triduo, quod manente unitu Verbo, & tamen erat incapax elevationis ad videndum Deum & ipsum amandum, aliasque operationes divinas exercendas. Unde ad primam probationem dicendum, quod operari sequitur ad esse essentia, vel ad esse formale, tanquam ad principium quo: quare juxta illius proportionem consequitur operatio, vel naturalis, si esse naturale sit, vel supernaturalis, si esse sit supernaturale. ad esse autem personale non sequitur operatio, sed tantum ut conditio ad operationem se habet unde si esse vel natura quam subsistentia modificat, non supernaturalis, sed naturalis est, non consequitur operatio supernaturalis, sed naturalis, sustentata mediata à subsistentia supernaturali, à qua ipsa natura immediate sustentatur.

Ad secundam probationem distinguo Majorem: Si majus & minus ejusdem ordinis sint, vel unum in alio includatur, vel unum aliud necessarium supponat, concedo Majorem, Si diversi ordinis sint, & nullatenus subordinata, nego Majorem, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. Nam licet videre Deum, minus sit quam hypostaticè ipsi uniri, non tamen sunt ejusdem ordinis, nec ordinatè se habent, & ideo ex incapacitate ad visionem quæ minus bonum est, non rectè colligitur incapacitas ad unio-

nem

Tom. II.

nem hypostaticam quæ est majus bonum : sicut volare minus bonum est, quam intelligere, & tamen cum incapacitate ad volandum, ita capacitas ad intelligendum in homine.

34. Obijcies quintò: Natura incapax sanctitatis, est etiam incapax unionis hypostaticæ cum Deo: Sed natura irrationalis, sanctitatis capax non est: Ergo etiam incapax est unionis hypostaticæ cum Deo. Minor patet, Major verò probatur. Subiectum incapax effectus formalis formæ, est etiam incapax formæ: Sed unio hypostatica cum Deo habet pro effectu formali sanctificationem naturæ que ipsi conjungitur: Ergo natura incapax sanctificationis, est etiam incapax unionis hypostaticæ cum Deo.

35. Respondeo negando Majorem ad cujus probationem distinguo Majorem: Subiectum incapax effectus formalis primarii, est etiam incapax formæ, concedo Majorem. Subiectum incapax effectus formalis secundarii, nego Majorem, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. Stat ergo capacitas subiecti ad formam, cum incapacitate ad effectum formalem secundarium, ut constat in anima Christi capaci gratiæ habitualis, quæ tamen incapax est filiationis adoptivæ, quæ à gratia habituali præstatur: unde cum persona divina unita naturæ creatæ, non habeat pro effectu formali primario, illam gratiæ & sanctam constituere, sed illam reddere subsistentem, natura capax illius effectus vel quasi effectus formalis, est incapax fit sanctitatis, capax est unionis hypostaticæ cum Deo.

36. Pro completa hujus difficultatis intelligentia, observandum est, quod si persona divina assumeret naturam irrationalem, non uniretur illi in ratione personæ, sed solum in ratione hypostatis; quia natura irrationalis personalitatis capax non est, cum personalitas non reperitur nisi in rationali natura, ut patet ex definitione personæ, quæ definitur rationalis naturæ individua substantia.

ARTICULUS II.

An etiam substantia incompleta & partialis, sit assumptibilis à divina Persona?

Quatuor sub hoc titulo involvuntur difficultates breviter hic resolvendæ. Prima est, an materia prima sine forma substantiali ad divinam substantiam assumi possit? Secunda, an forma corruptibilis & materialis, separata à materia, possit uniri hypostaticè Deo, seu ad divinam substantiam & existentiam assumi? Tertia, an anima rationalis à corpore separata, sit à Deo assumptibilis? Quarta, an partes integrales, puta manus, caput, brachium, quando sunt unitæ toti composito, possint assumi, non assumpto ipso composito?

§. I.

Prima difficultas resolvitur, & materiam primam sine forma substantiali non posse assumi ad divinam substantiam probatur.

37. Dico primò: implicat materiam primam assumi ad divinam substantiam sine forma substantiali. Ita contra Suarezem, aliosque Recentiores, communiter docent Thomistæ, excepto Banne, qui l. p. qu. 66. art. 1. dub. 2. oppositam sententiam ut probabilem amplexus est.

A Probat per conclusio ratione fundamentali ex principiis Philosophiæ Thomisticæ desumptæ. Ut enim cum S. Doctore l. p. qu. 66. art. 1. qu. de Potentia art. 1. & quodlib. 3. art. 1. docent omnes ejus Discipuli, implicat materiam primam existere sine forma: Sed quod implicat existere, etiam implicat subsistere: Ergo implicat materiam primam subsistere sine forma substantiali, & consequenter implicat quod sine ulla forma assumatur ad divinam substantiam. Minor cum ita consequentia patet, Major autem probari solet à nostris Thomistis in physica ex eo quod materia prima est pura potentia, ideòque essentialiter improporionata ut participet actum ultimum, qualis est existentia, nisi mediante forma.

B Responderet Bannez ubi supra, quod est repugnet materiam primam sine forma substantiali actuari per existentiam creatam, quia hæc est effectus formæ substantialis, non tamen implicat quod sine forma substantiali existat per existentiam divinam, quæ cum effectus formæ substantialis non sit, non est cur essentialiter cum supponat, ut communicetur materiæ: sufficit autem quod materia prima sine forma substantiali possit existere per existentiam divinam, ut sine illa possit per divinam substantiam subsistere.

C Sed contra primò: D. Thomas infra qu. 6. art. 1. docet Verbum assumptisse carnem mentis ante animam: Ergo fecit materiam primam non solum in existendo per existentiam creatam, sed etiam in existendo per existentiam divinam dependere à forma substantiali, & consequenter sicut juxta D. Thomam materia prima sine forma substantiali non potest de potentia absoluta existere per existentiam creatam, ita nec per divinam & increatam.

D Secundo. Quod materia sine forma nequeat existere, non provenit ex eo quod existentia sit effectus secundarius formæ substantialis, sed quia est pura potentia, ac per consequens essentialiter improporionata ut participet actum ultimum, qualis est existentia, nisi mediante forma, ut supra dicebamus: At hæc ratio non minus valet respectu existentia divinæ, quam respectu existentia creatæ: Ergo sicut implicat materiam primam sine forma substantiali actuari per existentiam creatam ita repugnat sine illa existere per divinam.

Dices, Esto repugnet materiam primam, omnimodam substantiam denudatam, existere per existentiam increatam, non repugnat tamen quod ipsa, ut forma substantiali conjuncta, per existentiam increatam existat, formam existentem per existentiam creatam: Ergo poterit assumi ad subsistendum substantia divinam, formam substantiam ad eandem substantiam non assumptam.

E Sed contra: Nulla pars actu aliis partibus unita, potest assumi ad divinam substantiam, aliis partibus non assumptis, quia nimirum non potest assumi ad divinam substantiam, nisi ratione totius prius subsistentis per illam, ut paratapho 3. dicimus: Ergo si materia prima ab omni forma separata, assumi nequeat ad divinam substantiam, nullatenus ad eam assumi poterit, ipsa forma non assumpta.

Argumenta quæ Suarez & alii Recentiores contra hanc conclusionem opponunt, sumuntur ex eo quod materia prima potest sine forma existere & subsistere, de potentia absoluta, subindeq; ad substantiam divinam, etiam sine forma assumi. Verum cum hæc difficultatem mere philosophicam tangant, hæc prætermittuntur, ut in quaestionibus philosophicis immoremur.

Banez verò in loco citato in favorem suæ sententiæ sic arguit primò: De facto existentia divina ob suam infinitatem est communicata humanitati Christi, sine receptione in illa, terminando dependentiam quam humanitas à propria existentia habet; Ergo poterit etiam uniri materiæ primæ, illamque existentem reddere.

Secundò personalitas Verbi complet dependentiam quam humanitas habet à personalitate finita; nisi à Deo assumeretur: Ergo potest complere dependentiam quam materia habet à forma substantiali quantum ad existendum, subindeque illam reddere existentem sine forma.

Tertiò, Divina essentia, quia est infinita in linea intelligibili, supplet respectu intellectus vicem formæ intelligibilis in ordine ad intellectum: Ergo cum etiam sit infinita in linea existentia, potest respectu materiæ vicem formæ supplere in ordine ad existendum.

Hæc tamen parum urgent, & faciliè dilui possunt: Ad primum enim, concesso Antecedente, distinguo Consequens: Ergo poterit uniri materiæ primæ, sine forma, nego Consequentiam: uniri formæ substantiali, concedo Consequentiam. Quod autem sine forma non possit materia prima existere per existentiam divinam, non provenit ex limitatione existentia, vel subsistentia divinæ, sed quia materia sine forma est incapax existendi, ut docet D. Thomas locis supra citatis.

Ad secundum, concesso Antecedente, nego Consequentiam, nam etsi ex illo antecedente sequatur posse Deum supplere dependentiam materiæ à subsistentia creata, quia in hoc nulla imperfectio physica informationis involvitur; ex illo tamen inferri nequit, Deum posse supplere dependentiam quam materia habet à forma in ordine ad existendum, quia talis dependentia sine physica informatione suppleri nequit.

Ad tertium, nego etiam Consequentiam, & pariter enim, licet essentia divina possit absque informatione genere minus speciei, respectu intellectus beati, in ordine ad visionem beatificam, ut in Tractatu de Visione beata fusè declaravimus: non potest tamen absque imperfectione informationis, respectu materiæ, vicem formæ supplere in ordine ad existendum.

§. II.

Secunda & tertia difficultas, de anima rationali separata à corpore, & de forma corruptibili à materia separata, breviter resolvuntur.

Deo secundò: animam rationalem à corpore separatam; esse unibilem Deo & ab ipso assumptibilem.

Probari breviter: Animæ rationali hoc speciale & proprium est, quod cum producat à solo Deo per creationem, habet subsistentiam & existentiam sibi propriam, per quam subsistit & existit ut quod, saltem quando est separata à corpore: Ergo poterit persona divina assumere animam rationalem separatam à corpore, destruendo propriam subsistentiam & existentiam naturalem, & loco illius substituendo subsistentiam & existentiam divinam & incretam. Vel etiam potest Deus creare animam rationalem, & impedire ne ab illa resultet propria existentia & subsistentia, ut loco illius subrogetur personalitas & existentia divina.

Confirmatur: De fide est animam Christi man-

sisse in triduo Verbo Divino unitam, & subsistentem per subsistentiam divinam: Ergo animam rationalem à corpore separatam, est unibilem Deo, & ab ipso assumptibilem.

Dices, Unio substantialis cum Deo, aut est in unitate personæ; aut in unitate suppositi? Sed nullo ex his modis potest anima rationalis Deo uniri: Ergo non est ab ipso assumptibilis. Major videtur certa, quia alius modus unionis cum Deo in ratione subsistentis, non est huc usque assignatus. Minor verò probatur. Persona est rationalis natura: individua substantia, & suppositum individua substantia naturæ substantialis: Sed anima rationalis natura non est: Ergo Verbum, ut in illa subsistens, nec suppositum, nec persona esse potest.

Respondeo primò, unionem animæ rationalis cum Deo esse in unitate personæ, non adæquate & complete, sed inadæquate & incomplete, eò quod anima rationalis non sit adæquate, sed inadæquate natura.

Vel secundò responderi potest, esse unionem cum Deo in unitate subsistentia, quæ unitas suppositi vel personæ non sit, ex defectu completionis: Sicut etiam datur, in probabiliori sententia, subsistens absolutum in Deo, quod suppositum non est, nec persona, quia communicabile.

Dico tertiò: Satis probabile est, formas corporeas & materiales posse supernaturaliter conservari, & existere separatas à materia, subindeque assumi à Deo. Ita Medina, Alvarez, Cipullus, & alii ex nostris Thomistis, contra Cabreeram & Nazarium.

Probat: Hujusmodi formæ non magis videntur dependere in esse & conservari à materia in qua recipiuntur, quam accidentia à subjecto à quo sustentantur: Ergo sicut accidentia possunt divinitus separari à subjecto, & recipere aliquem modum per se existendi, ut patet in quantitate panis in Sacramento Eucharistiæ: Ita etiam formæ materiales & corporeæ, licet dependent, non naturaliter à materia in esse & conservari, poterunt tamen supernaturaliter ab illa separari, & recipere modum aliquem subsistendi, similem illi quem habebant quandiu erant unite materiæ; subindeque hujusmodi formæ corporeæ, separata divinitus à materia, poterunt Deo hypostaticè uniri, quia subsistentia divina poterit supplere talem modum subsistendi, quem possunt à Deo recipere, cum illum eminenter contineat.

Dices primò: D. Thomas 1. part. quæst. 70. art. 2. 3. & 6, hoc discrimen inter animam rationalem & formas corporeas statuit, quod illa est per se subsistens, secus autem aliæ formæ: Sed si formæ corporeæ à materia separatæ possent subsistere ut quod, non statet hæc differentia: Ergo formæ substantiales corporeæ separatæ à materia non sunt capaces subsistendi ut quod, nec per consequens possunt assumi à Deo, & per ejus subsistentiam subsistere. Major patet, sequela verò Minoris probatur. Anima rationalis conjuncta corpori, solum subsistit ut quod, separata autem subsistit ut quod. Sed forma corporea in statu conjunctionis subsistit ut quod, est enim corpori ratio existendi & subsistendi: Ergo si separata potest subsistere ut quod, nullum erit inter illam & animam rationalem discrimen.

Respondeo concessâ Majori, negando sequentiam Minoris: Tum quia (ut plures D. Thomæ Discipuli probabiliter docent) anima rationalis corpori conjuncta, non solum subsistit ut quod, sed etiam

etiam ut quod immediatè, quod formæ corporeæ non convenit. Tum etiam quia (esto anima rationalis conjuncta corpori, tantùm subsistat ut quo) est tamen, etiam ut materiæ conjuncta, independens ab illa quoad esse; forma autem corporea, conjuncta materiæ, ab illa quoad esse dependet. Præterea, quod anima rationalis subsistat ut quod à corpore separata, ei convenit adæquatè ab intrinseco, secus autem formæ corporeæ: Cùm enim subsistentia ipsi conveniat solum ex suppositione conservationis in statu separationis, & talis conservatio non ab intrinseco, sed ab extrinseco solum, & præter illius exigentiam ei conveniat, etiam subsistere ut quod in statu separationis, non ab intrinseco, sed solum ab extrinseco, & præter illius exigentiam, ipsi competit; & ita semper subsistit discrimen à D. Thoma assignatum inter formam corpoream, & animam rationalem.

52. Dices secundò: Esto forma substantialis corporea, possit divinitus à materia separari, & sic separata subsistere, tamen in tali statu non potest subsistere per subsistentiam totalem, sed duntaxat partialem: At divina personalitas non potest supplere vices subsistentiæ partialis: Ergo nequit reddere subsistentem formam substantialem corpoream à materia separatam. Minor patet, Deus enim non potest supplere vices partis, cùm de ratione partis sit esse quid incompletum & imperfectum. Major etiam videtur manifesta, nam subsistentia consequens ad entitatem partialem, qualis est forma separata à materia, non potest esse totalis, sed duntaxat partialis.

53. Respondeo primò, negando Majorem: Sicut enim subsistentia quæ anima rationalis à corpore separata subsistit, quamvis sit subsistentia entitatis partialis, non est subsistentia partialis, quia ad hoc requireretur, quod posset cum alia subsistentia componere subsistentiam totalem: Ita subsistentia quæ subsisteret forma corporea à materia separata, quamvis esset subsistentia entitatis partialis, non esset tamen subsistentia partialis, quia non posset cum alia subsistentia componere subsistentiam totalem.

54. Secundò responderi potest, datà Majori, distinguendo Minorem: Divina personalitas non potest vices gerere subsistentiæ partialis, quantum ad rationem partis, concedo Minorem. Quoad rationem subsistentiæ, sine imperfectione partis, nego Minorem, & Consequentiam. Sicut enim Deus uniri potest animæ rationali à corpore separata, & de facto Verbum Divinum illi in triduo hypostaticè fuit unitum, & anima Christi fuit subsistens subsistentiæ Verbi, etsi (ut plures extra Scholam Divi Thomæ existimant) anima ratione sui subsistat subsistentiæ partiali. Ita quamvis subsistentia formæ corruptibilis, separata à materia, partialis sit, poterit hac subsistentiæ privari, & loco illius subsistentiæ Verbi subsistere; non ita ut subsistentia Verbi induat rationem subsistentiæ partialis, sed ita ut totum munus subsistentiæ obeat, sine imperfectione partialitatis.

§. III.

Ultima difficultas resolvitur.

Discultimò: Partes integrales, puta manus, caput, brachium, quandiu sunt inter se, & toti compositò unitæ, non possunt assumi, nisi assumatur compositum; si tamen separantur à to-

to, possunt assumi, etiam illo non assumpto. Prima pars probatur: Hujusmodi partes subsistunt & existunt per subsistentiam & existentiam totius; quia ut demonstrant nostri Thomistæ in Philosophia, non dantur subsistentiæ & existentiæ partiales: Unde ut subsistentia & existentia divina suppleant vices subsistentiæ propriæ & connaturalis illarum partium, debent etiam supplere vices subsistentiæ & existentiæ totius compositi, subindèque illud assumere.

Confirmatur: Repugnat naturam aliquam propriam subsistentiæ terminatam, subsistere per divinam: At si pars integralis actu aliis partibus unita posset assumi ad divinam subsistentiam, toto composito non assumpto, posset simul subsistere propriam subsistentiæ & divinam: Ergo sic unita in assumptibilis est, non assumpto toto, & non assumptis aliis partibus ipsi conjunctis. Major supponitur ex probabiliori sententia, quam articulo stabiliemus, Minor autem probatur. Pars existens in toto, non potest non subsistere subsistentiæ totius, ut dicitur ex dictis: Ergo si materia in toto (qualiter manet dum est alii partibus unita) posset assumi ad divinam subsistentiam, simul subsisteret subsistentiæ propriæ, nempe subsistentiæ totius, & subsistentiæ divinæ. Ex quo

Inferes, formam substantialem, unitam materiæ, non posse assumi, nisi assumatur materia, & totum compositum: Quia forma ut unita materiæ, non subsistit, nec existit, nisi per subsistentiam & existentiam totius, quæ primario communicatur formæ, & mediante formâ ipsi materiæ.

Secunda verò pars, quæ asserit partes integrantes, ut à suo subjecto dividas, posse uniri cum subsistentia divina, & per illam existere, etiam non assumpto toto composito, manifesta est: nam istæ partes separatae subsistunt subsistentiæ propriæ, realiter à subsistentia totius distincta quæ per divisionem & separationem acquirunt subsistentiam & existentiam propriam, distinctam ab ea quam habebant, cùm erant unita toti composito: Sed quod gaudet subsistentiâ propriâ, potest immediatè à Deo assumi, & subsistere per subsistentiam divinam, in qua eminenter talis subsistentia continetur: Ergo partes integrantes separatae à toto, possunt assumi, etiam illo non assumpto. Idem dicendum est de partibus homogeneis, ab invicem separatis: v. g. duæ medietates quæ, ab invicem separatae, possunt uniri cum Deo & illius subsistentiæ subsistere; quia ab invicem separatae induunt rationem totius ejusdem rationis cum illo quod componebant, & subsistunt subsistentiæ propriæ, eminentèr quæ in divina subsistentia contenta.

Contra primam partem hujus conclusionis Suarez, Granadus, & alii Recentiores objiciunt: Id quod subsistit per subsistentiam propriam creatam, potest subsistere per divinam subsistentiam: Sed partes sive essentielles sive integrales actu componentes totum, subsistunt per proprias & partiales subsistentias: Ergo potest una seorsim ab alia subsistere subsistentiæ divinæ, subindèque una pars actu aliis partibus unita, assumi ad divinam subsistentiam, aliis partibus non assumptis. Major patet ex dictis, Minor verò sic ostenditur. Subsistentia consequitur entitatem, & illi proportionatur: Sed entitas cujuscumque totius est composita ex partialibus entitatibus: Ergo illius subsistentia debet esse composita ex partialibus subsistentiis, & consequenter partes actu to-

rum componentes subsistentis distinctis.

Confirmatur primò: Subsistentia totius integralis est extensa & divisibilis, non minus quam ipsam totam: Sed omne extensum & divisibile, est compositum ex partibus: Ergo subsistentia totius integralis composita est ex partibus, & consequenter constat partialibus subsistentiis quibus ejus partes subsistunt.

Confirmatur secundò: Modus materialis indivisibilis plura & distincta subiecta modificare nequit: Sed subsistentia totius integralis est modus materialis, & actuat plura subiecta, scilicet partes ex quibus componitur: Ergo nequit esse indivisibilis, sed necessariò divisibilis est, subindeque pluribus partialibus subsistentiis constat.

Ad objectionem respondeo, concessa Majori, negando Minorem, & ad illius probationem distinguo secundam partem Majoris: Subsistentia consequitur entitatem, & illi proportionatur, proportionem habitudinis, concedo Majorem. Proportionem omnimodò convenientiæ, nego Majorem, & concessa Minori, nego Consequentiam. Nam licet subsistentia proportionari debeat cum entitate totius ad quam necessariò sequitur, proportionem habitudinis per modum termini, cum natura terminabili, non debet tamen in omnibus convenire cum illa; ac proinde ex tali proportionem non sequitur quod si entitas est composita ex pluribus entitatibus, etiam subsistentia debeat esse composita ex partialibus subsistentiis, quia subsistentiæ talis compositio repugnat, sicut & existentiæ. Unde

Ad primam confirmationem nego Majorem, ut enim subsistentia esset divisibilis & extensa, deberet partibus immediatè convenire: Non autem illis convenit immediatè, sed toti, & ratione illius partibus; & ideo non est extensa & divisibilis, sed inextensa & indivisibilis. Ex quo patet responsio ad alteram confirmationem, Major enim distinguenda est: Modus materialis indivisibilis plura & distincta subiecta modificare nequit, immediatè, & ratione sui, concedo Majorem. Mediatè, & ratione alterius, nego Majorem, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam; nam subsistentia non actuat immediatè partes componentes totum, sed immediatè actuat totum, & illo mediante partes: Sic autem actum indivisibilem plura actuare subiecta non repugnat, ut constat in existentia, quæ indivisibilis est, & tamen actuat materiam & formam, quia non ad illas immediatè, sed mediatè comparatur, scilicet mediantè toto, cui primò & immediatè convenit.

ARTICULUS III.

An accidentia immediatè à Deo assumptibilia sint?

Certum est apud omnes, accidentia, mediantè substantiâ cui inhereant, posse à Deo assumi, si nimirum substantia illa quæ est eorum subiectum assumatur; unde de factò intellectus & voluntas aliæque proprietates hominis, ac cætera accidentia communia, mediâ humanitate, Verbo Divino unita sunt. Difficultas ergo solum est de immediata illorum assumptione, de qua variæ sunt sententiæ: Multi enim ex Recentioribus negant illam esse possibilem, Ita Suarez,

A Vazquez, Granadus, & Lorca. Alii verò, ut Medina, Nazarius, & Valentia, docent posse accidens assumi à Deo ad subsistendum per divinam subsistentiam. Tertia sententia, quæ inter has duas extremas media est, asserit nullum accidens posse assumi ad subsistendum divinâ subsistentiâ, bene tamen ad existendum increatâ Dei existentia. Hanc tenent Cabrera, Alvarez, Joannes à S. Thoma, Cipillus, & alii recentiores Thomistæ.

S. I.

Statuitur prima conclusio.

B Deo primò: Nullum accidens est immediatè assumptibile ad personalitatem, seu subsistentiam divinam.

Hanc conclusionem, impugnatis aliis rationibus, probat Vazquez hoc discursu: Non est cum fundamento astruibilis alius modus unionis immediatæ cum Deo, præter illum quem ex mysterio Incarnationis colligimus: Sed immediata unio accidentis cum divina subsistentia, ex mysterio Incarnationis colligi nequit; cum unio cum divina subsistentia quam in hoc mysterio habemus, sit naturæ substantialis & ex se per se subsistentis, seu natæ per se subsistere: Ergo accidens posse immediatè assumi & elevari ad divinam subsistentiam & personalitatem, sine fundamento asseritur.

Simili discursu utitur Granado, probatque conclusionem istam, ex eo quod à Sanctis Patribus qui de mysterio Incarnationis tam copiose disputaverunt, non fit mentio de alio genere unionis, quàm de illo quo natura substantialis unitur cum subsistentia divina; subindeque possibilitas unionis, naturæ accidentalis cum divina subsistentia, absque fundamento astruitur.

Sed hoc argumentum non urget, potestque enervari instantiâ desumptâ ex communi Theologorum sententiâ, quam illi Authores præstentur, asserente posse irrationalem naturam immediatè uniri divinæ subsistentiæ: Etenim ex mysterio Incarnationis solum habetur unio substantialis naturæ rationalis cum Deo, in unitatem personæ, & tamen, hoc non obstante, cum fundamento astruitur possibilis unio naturæ irrationalis cum Deo in unitatem non personæ, sed suppositi: Ergo ex eo quod unio quæ ex mysterio Incarnationis habetur, solum sit naturæ substantialis potentis ex se per se existere, perperam infertur alium unionis modum esse impossibilem, & sine fundamento inventum.

Alii ex Recentioribus ad nostram conclusionem asserendam moventur ex eo quod inter naturas communi subsistentiâ terminatas, necessariò intercedit communicatio idiomatum, ita ut ipsæ naturæ, & quæ illis propria sunt, ad invicem prædicentur in concreto: Unde istæ propositiones sunt veræ, *Deus est homo: Homo est Deus:* Sed natura accidentalis, neque in abstracto, neque in concreto potest prædicari de Deo; hæc enim propositio, *Deus est albedo*, & ista, *Deus est albus*, verificari nequeunt: Ergo natura accidentalis non potest cum natura divina in eadem subsistentia conjugi, ac proinde non potest immediatè uniri subsistentiæ divinæ, nec per eam terminari.

Sed nec etiam hæc ratio urget, potest enim infringi exemplo animæ rationalis, quæ in tri-

64.

65.

66.

67.

duo remansit unita Verbo, & ejus subsistentia terminata, & tamen de Verbo nec in abstracto nec in concreto predicari poterat, nam Verbum, nec anima, nec animatum dici potest; ad primum enim necessaria esset identitas anime rationalis cum Verbo, unde hac propositio, *Verbum est humanitas*, defectu identitatis humanitatis cum Verbo, falsa est: Ad secundum vero oporteret ut Verbum ab anima rationali informaretur, quod implicat: Ergo stat naturam aliquam a Deo assumi, & ipsius subsistentia terminari, absque eo quod adinvicem predicentur.

68. Tercio alii arguunt, & sic probant nostram conclusionem. Ex subsistentia & natura per illam terminata, debet unum per se resultare: Sed ex natura accidentali, & subsistentia divina, unum per se resultare nequit, cum accidens & substantia genere distent: Ergo accidens non potest immediate divina subsistentia terminari.

69. Sed hac etiam ratio inefficax apparet, quia non minus distat genere substantia creata & increata, quam substantia & natura accidentalis; Deus enim est extra genus, nec in aliquo predicamento continetur, ut in Tractatu de Attributis ostendimus: Sed hac distantia non obstante, ex subsistentia Verbi & humanitate assumpta, resultat unum per se, ut docet D. Thomas supra qu. 2. art. 6. Ergo pariter quod accidens & substantia divina distent distantia genericam, non impedit, quin ex illorum unione resultet unum per se.

70. Confirmatur: Ideo ex unione humanitatis ad Verbum resultat unum per se, quia licet humanitas adveniat enti completo, trahitur ad esse illius: Sed in eo ipso quod natura accidentalis uniretur cum Deo quoad subsistentiam, traheretur ad esse divinum: Ergo illis ut unitis unum per se resultaret; & per consequens male probatur non posse accidens uniri subsistentia divina, ex eo quod ex illis sic unitis unum per se resultate nequeat. His ergo rationibus, quibus communiter utuntur Recentiores, ut inutilibus aut inefficacibus prætermittis.

71. Probatur conclusio ratione fundamentali, quæ potest sic breviter proponi. Quod non est per se capax subsistentia propria, nequit immediate assumi ad subsistendum subsistentia divina. Major patet, nam assumptio creaturæ ad subsistendum subsistentia divina, fit ab hoc ut loco subsistentia propria subsistentia divina substituat in illa. Minor verò in qua est difficultas probatur primo. Subsistentia substantialis, seu modus essendi per se, ita est proprius substantia, sicut modus essendi per inhaerentiam in alio, proprius est accidentis: Sed modus inhaerentia ita est accidenti proprius, ut repugnet communicari substantia: Ergo & modus per se existendi, ita appropriatur substantia, ut implicet competere accidenti.

Secundo eadem Minor suadet. Subsistentia est ultimum complementum substantia in genere substantia, atque actus veluti secundus spiritudinis ipsius substantia ad essendum per se: Sed accidens non est capax ultimi complementi substantia in genere substantia, atque actus secundi spiritudinis illius ad essendum per se; sicut neque est contra substantia est capax ultimi complementi accidentis in genere accidentis: Ergo accidens non est de se capax subsistentia propria.

72. Hinc potest deduci alia ratio in confirmatio-

nem nostræ conclusionis, quæ præcedentem magis illustrabit: nam assumi ad subsistendum divina subsistentia, est fieri ultimo completum in genere substantia, per subsistentiam divinam, nequit accidens esse ultimo completum in genere substantia: Ergo nec assumi ad subsistendum subsistentia divina. Major est certa, cum enim subsistentia nihil aliud sit quam ultimum complementum in genere substantia, assumi ad subsistendum subsistentia divina est fieri ultimo completum in ratione substantia per divinam subsistentiam. Minor verò probatur. Aliquid esse completum in genere substantia, necessarium imponit illud quod sic dicitur completum, esse substantiam, sicut aliquid esse ultimo completum in genere entis, vel accidens, essentialiter imponit id quod dicitur ita compleri, esse ens, vel accidens: Sed implicat accidens esse substantiam: Ergo & esse ultimo completum in ratione substantia.

S. II.

Alia Conclusio stabilitur.

Dico secundò: non implicat accidens uniri immediate cum existentia divina.

Probatur. Sicut potest assumi ad subsistendum divinam quicquid est capax propria subsistentia, ita potest uniri divina existentia quicquid est capax existentia propria: Sed accidens habet suam propriam existentiam distinctam realiter à sua essentia, & ab existentia subjecti: Ergo potest assumi ad existendum divina existentia. Minor supponitur ex Metaphysica; Major verò est manifesta; eadem enim est ratio de assumptione ad existendum existentia divina; cum existentia creata (quam suppono ex Metaphysica, distinguatur realiter ab essentia) eminenter in existentia Dei creata continetur, sicut subsistentia creata eminenter continetur in divina personalitate, seu subsistentia.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Quia existentia humanitatis realiter ab illa distinguitur, & eminenter in divina existentia continetur, potest hæc cum humanitate uniri, illamque existentem reddere; imò defecto humanitatis Christi non existit per existentiam creatam & sui propriam, sed ad divinam & increatam elevatur, ut disp. præcedenti art. 2. contra Vazquez, de Suarez, aliosque Recentiores fuisse ostendimus: Sed existentia accidentis realiter ab ejus essentia distinguitur, & continetur eminenter in existentia divina: Ergo potest divina illius effectum supplere, & cum accidente unita, illud constituitur existens, subindeque non repugnat unio immediata accidentis cum divina existentia.

73. Respondebis, causalem Majoris non esse æquatam, non enim ideo solum potest humanitas per divinam existentiam existere, quia existentia humanitatis realiter ab illa distinguitur & in existentia divina eminenter continetur, sed insuper quia est natura substantialis; & ideo illi non repugnat per divinam existentiam quæ substantialis est actuari: natura autem accidentalis capax actus substantialis non est, unde sicut ob hanc causam, non potest per divinam subsistentiam subsistere, ita nec reddi existens per existentiam divinam.

Sed contra, non minus distat natura creata ab existentia increata & infinita, quam accidentis a substantia: Sed quia subsistentia divina continet

eminenter subsistentiam naturæ creatæ, quamvis increata sit, potest naturam creatam terminare & reddere subsistentem: Ergo quamvis existentia divina sit actus substantialis, quia tamen eminenter continet existentiam accidentis, potest cum accidente uniri, & illud existens constituere.

Dices, hoc inter subsistentiam & existentiam reperiri discrimen, quod subsistentia ex proprio conceptu est terminus, existentia verò est forma, & ultimus actus: licet autem nulla sit imperfectio in hoc quod formalitas divina terminet naturam creatam, bene tamen in hoc quod illam aduet aut informet; ideoque potest subsistentia divina immediatè uniri naturæ creatæ, secus autem divina existentia.

Sed contra primo: De facto existentia divina reddit humanitatem Christi existentem, ut disp. precedenti art. 2. pluribus ostensum est, & tamen non informat humanitatem; Ergo de conceptu existentia non est actuare informando id quod existens constituit, & consequenter existo capite non repugnat divinam existentiam alicui accidenti uniri, illudque existens reddere.

Secundo, quavis subsistentia sit actus, non tamè est actus physicè informans, sed terminans, subindèq; potest immediatè humanitati uniri, absq; physica informatione: Ergo similiter quamvis existentia sit ultimus actus, quia tamen ex proprio conceptu formalis, non est actus ultimus informans, sed actus ultimus terminans, divina existentia poterit absq; informatione naturæ creatæ immediatè uniri, & illam existentem reddere.

§. III.

Præcipua objectiones solvuntur.

Objicies primò contra primam conclusionem. Quod est capax modi essendi per se, potest assumi ad subsistentiam divinam: Sed omne accidens est capax modi essendi per se: Ergo potest assumi ad subsistentiam divinam. Minor patet, accidens enim divinitus separari potest à suo subiecto, & ex vi talis separationis acquirere modum essendi per se, sive modum independentiæ à suo subiecto tanquam à sustentante. Major verò probatur: Assumi ad subsistentiam divinam, est habere ab illa modum essendi per se: Ergo quod est capax modi essendi per se, assumi potest ad subsistentiam divinam.

Respondeo distinguendo Majorem: Quod est capax modi essendi per se, qui sit subsistentia, subindèq; qui denominet ipsum suppositum, assumi potest post divinam subsistentiam, concedo Majorem. Quod est capax modi essendi per se, qui non sit subsistentia, nec proinde constituat suppositum, sed solum sit similis analogicè subsistentiæ, transeat Minor, & nego Consequentiam. Dico transeat Minor, quia plures Theologi docent, idque satis probabiliter, accidens ex vi separationis à subiecto, non habere aliquem modum essendi per se, sed tantum privari modo inhzrentiæ, quod est esse per se subsistens negativè, non verò positivè. De quo in Tractatu de Eucharistia.

Objicies secundò contra secundam conclusionem: Existentia substantialis non potest communicari accidentali naturæ: Sed existentia divina naturæ substantialis est; Ergo nequit communicari accidenti, & consequenter non potest accidens immediatè divinæ existentia uniri, Major

probatur, sicut subsistentia supponit rem quæ per illam subsistit esse substantiam, ita existentia substantialis debet supponere illud cui suum effectum formalem tribuit, esse substantiam: Ergo accidens nequit existere existentia substantiali.

Respondeo distinguendo Majorem: Existentia substantialis eminenter & formaliter, concedo Majorem, Existentia substantialis formaliter, & accidentalis eminenter, nego Majorem, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam: Nam existentia divina, quamvis sit substantialis formaliter, est tamen eminenter accidentalis, & ideo potest accidenti communicari: Sicut potest communicari naturæ substantiali creatæ, quia quamvis sit existentia increata formaliter, est tamen eminenter existentia creata, cum illam eminenter contineat. Divina autem subsistentia non est substantialis eminenter & formaliter, quia eminenter non continet subsistentiam aliquam creatam, per quam subsistere possit natura accidentalis, & ideo est ita propria substantialis naturæ, ut accidentali communicari non possit.

Respondeo secundò negando absolutè Majorem, ad cujus probationem, nego paritatem: Disparitas est, quia cum omnis subsistentia sit ex propria sua ratione ultimum complementum rei in ratione substantia, debet necessariò supponere rem illà cujus dicitur subsistentia esse substantiam: At verò existentia, etiam substantialis, cum ex proprio suo conceptu sit solum ultimum complementum in ratione entis, ratio substantialis vel accidentalis merè materialiter se habet ad ipsam; subindèq; ut accidens sit capax existentia divina, licet substantialis, non requiritur quod sit substantia, sed sufficit quod sit aliquid complebile in ratione entis.

Objicies tertio: Illud solum potest assumi ad existendum existentia divinà, quod potest constituere unum ens per se cum Deo, Deus enim non potest venire in compositionem entis per accidens: Sed accidens nequit constituere unum ens per se cum Deo: Ergo nec assumi ad ejus subsistentiam. Minor probatur: Quæ non sunt ejusdem generis, sed diversi, nequeunt uniri ad faciendum unum ens per se: At qui accidens & Deus sunt diversi generis; Ergo unum per se constituere nequeunt.

Respondeo negando Minorem, & distinguendo ejus probationem: Quæ sunt diversi generis nequeunt uniri inter se ad faciendum unum ens per se, si ambo afferant suas proprias existentias, concedo. Si unum illorum sit privatum suâ propria existentia, & trahatur ad existentiam alterius, sicut traheretur accidens ad existentiam Dei, ex suppositione quod assumeretur ad illam, negatur.

Objicies ultimo: Si accidens v. g. albedo, assumeretur à Deo ad existendum existentia increata, denominaret Deum ipsum album, sicut humanitas assumpta denominat Deum hominem: Sed hoc non debet admitti, esse enim album non potest tribui ab albedine, nisi subiecto cui inest, Deus autem nequit esse subiectum albedinis: Ergo implicat accidens assumi à Deo, ad existendum existentia divinà.

Respondeo negando sequelam, solum enim in casu objectionis, Deus diceretur habens albedinem, non tamen albus: Sicut in triduo Verbum quod remansit unitum animæ Christi, dici poterat habens animam, non tamen animatum; & ratio est quia illud solum dicitur album, vel

animatum, cui inhæret albedo, vel quod informatur ab anima: albedo autem nequit inhære Deo, nec Verbum ab anima informari.

Mitto plura alia argumenta quibus A dversarii probare contendunt, nullam entitatem creatam posse existere per existentiam realiter ab illa distinctam, tum quia hæc spectant ad Philosophiam, & à nostris Thomistis in Metaphysica clarè diluuntur, tum etiam quia facilè enervari ac infringi possunt exemplo humanitatis Christi, quam per divinam existentiam existere, disputatione præcedenti ostendimus, & docet frequentior, probabiliorque sententia. Unde præsentem difficultatem ad id solum restringimus, an scilicet accidenti, ex aliqua peculiari ratione, repugnet divinâ existentia existere, sicut ei repugnat, divinâ substantiâ terminari.

ARTICULUS IV.

Utrum natura creata, subsistens in propria persona, & propria personalitate retentâ, possit assumi ad subsistentiam divinam?

88. **D**ixi natura creata, quia extra dubium est, personalitatem ipsam assumi non posse ad subsistendum per divinam subsistentiam: Tum quia subsistentia est ultimus terminus in linea & ratione subsistendi: Termino autem ultimo, ulterior terminatio essentialiter repugnat. Tum etiam, quia non stat personalitatem assumi, & non assumi personam ad subsistendum: Implicat autem personam assumi ad subsistendum, cum persona sit rationalis naturæ individua substantia, id est incommunicabilis, quod de incommunicabilitate alteri ut supposito accipiendum esse constat; cum persona possit communicari naturæ, ut patet in persona Verbi, quæ de factò fuit communicata & unita humanitati.
89. **A**ddidit in titulo, *propria personalitate retentâ*, quia etiam extra controversiam, & omnino certum est, posse naturam conjunctam propria personalitati assumi, si per assumptionem ipsa personalitas expellatur seu destruat: Non enim major potest esse repugnantia, quod natura propria personalitate illi conjunctâ privetur, quam quod sine ulla producat, resultantia subsistentiæ propria, per alienam impeditâ.
90. **S**olum ergo difficultas est, utrum natura creata, manens in propria persona, assumi possit ad subsistentiam divinam, conservatâ propria personalitate; ita tamen ut hæc non assumatur, sed sola natura quæ illâ terminatur; eo modo quo si eadem humanitas quæ nunc assumpta est à Verbo, conservatâ hæc unione, assumeretur etiam à Patre; & sicut natura divina, cum per æternam generationem communicatur Filio, in illo terminatur propria Filii personalitate, non admittendo personalitatem Patris.
91. **A**ffirmativam partem docet Martinus Peres Tract. de Incarn. disp. 9. sect. 9. Hurtado in Metaph. disp. 11. sect. 7. & 3. part. disp. 44. num. 1. Bernaldus disp. 24. sect. 2. pro ea ex antiquis citantes Baconum disp. 5. quæst. 1. & Naclantum Theorem. 2. circa finem, illamque non improbabilem censet Suarez disp. 14. sect. 1. dicens, Authores ita sentientes vix posse ratione convinci. Cæterum, sententiam negativam (quod scilicet

A non possit, etiam de potentia absoluta, natura creata, retinendo propriam personalitatem, uniri personæ divinæ, nec per illius subsistentiam subsistere) docent communiter Theologi, non solum recentiores, sed etiam antiqui, quamvis in assignanda ratione hujus impossibilitatis non conveniant.

§. I.

Conclusio negativæ statuitur.

Dico igitur: natura creata, subsistens in propria persona, propria personalitate retentâ, non potest, etiam de absoluta potentia, uniri personæ divinæ, & per illius subsistentiam subsistere.

Hanc conclusionem aliqui probant ex definitione personæ, de cujus conceptu est quod sit alteri supposito incommunicabilis: Sed si natura creata, propria personalitate retentâ, assumatur à supposito divino, illi communicaretur: Ergo implicat ita assumi.

Hæc tamen ratio non urget, potest enim facile responderi, non esse de ratione personæ, quod natura ex qua componitur, non communicetur alteri supposito, vel personæ, sed solum quod persona ipsa ex natura & personalitate composita, non possit illi communicari; nam Personæ Patris æterni convenit definitio & ratio personæ, & tamen illius natura communicatur Filio: Persona etiam constituitur ex personalitate Verbi & humanitate assumpta, competit definitio personæ, & tamen natura humana, personalitate Filii retentâ, potest Patri communicari, & per ejus subsistentiam subsistere: Hæc ergo ratio solum videtur probare, quod persona creata non possit assumi à persona divinâ; non autem quod natura propria subsistentiâ subsistens illâque retentâ, non possit ab illa assumi, de quo solum est questio in præsentia. Unde

Suarez loco citato, alias refert rationes, præsertim ex Cajetano, & eas impugnat, ac tandem istam constituit, quæ maxime illi placet. Propria subsistentia naturæ creatæ est modus quidam intrinsecus per se existendi: Sed hic modus habet formalem & immediatam repugnantiam cum illo modo unionis quem habet natura assumpta in alio supposito, quia esse per se & in alio sunt modi ita repugnantes, ut unus intrinsecè includat negationem alterius: Ergo implicat naturam creatam subsistentem in propria persona, uniri personæ divinæ, & in illa subsistere.

Sed hæc ratio in multis deficit, primò quia duo supponit falsa, aut saltem incerta & dubia. Primum est, quod subsistentia naturæ creatæ sit modus illius; illud enim, licet sit probabile, non est tamen certum, nec à Theologis unanimiter recipitur; multi enim cum Cajetano existimant, personalitatem creatam non esse modum naturæ, sed entitatem realiter ab illa distinctam. Secundum est, naturam creatam non uniri personæ divinæ immediate, sed per aliquem nexum seu modum ab illis extremis distinctum; oppositum enim plures Theologi docent, nosque supra disp. 6. aliorum sententiam ut probabiliorè secuti sumus.

Secundò, ex eo quod personalitas propria sit modus naturæ quam terminat, sequitur tantum quod non possit terminare alienam naturam, sed solum propriam, quia modus rei non potest modificare nisi rem illam cujus est modus proprius; non autem sequitur, quod natura terminata per

per illum modum proprium, non possit terminari a persona divina, qua realiter identificatur cum divina natura.

Tertio, Negatio existendi in alio est effectus secundarius subsistentiae propriae, cum enim negatio sit, & subsistentia in aliquo positivo consistat, non potest esse effectus primarius illius: Sed effectus secundarius non est essentialis formae, nec ab illa inseparabilis, de potentia absoluta: Ergo talis negatio non convenit essentialiter subsistentiae propriae, qua natura creata subsistit connaturaliter, & consequenter poterit, illa retentâ, per alienam terminari. Missis ergo his rationibus.

Probatur primò conclusio ex 5. Synodo generali collat. 8. can. 7. ubi sic dicitur: *Si quis non confiteretur Dei Verbum, carni secundum subsistentiam unitum, & propter hoc unam ejus subsistentiam, seu unam personam, anathema sit.* Ex quibus verbis hoc potest argumentum defumi: Concilium infert in Christo esse unam tantum personam, ex eo quod humanitas fuit assumpta ad subsistentiam Verbi: At haec illatio non esset bona, si natura creata, propria personalitate retentâ, posset terminari per divinam, ut de se patet: Ergo hoc impossibile est.

Nec valet si dicas, rationes quibus Concilia utuntur ad definiendas veritates fidei, non esse fidei. Esto enim non sint de fide, sunt tamen magis ponderis & auctoritatis: Ergo licet de fide non sit, implicare naturam creatam, propria personalitate retentâ, terminari per divinam, erit tamen veritas theologica omnino certa & indubitata.

Probatur secundo conclusio argumento a posteriori desumpto ex mysterio Incarnationis. Si natura humana terminata propria personalitate esset assumptibilis à Persona divina, Verbum de facto illam assumpsisset terminatam propria personalitate, non assumendo ipsam personalitatem: At secundum fidem Catholicam Verbum assumpsit naturam humanam sine propria personalitate: Ergo signum est non fuisse possibile humanitatem propria personalitate terminatam assumi à Persona divina. Minor est certa de fide, sequela autem Majoris probatur, tum quia si propria personalitas & subsistentia naturae humanae non impediatur unionem ejus hypostaticam cum Verbo, videtur fuisse convenientius perfectioni humanitatis Christi, quod non solum subsisteret per subsistentiam Verbi, sed etiam per propriam, si talis subsistentia sit composibilis in eadem natura cum subsistentia Verbi. Tum etiam quia non sunt multiplicanda, vel augenda miracula sine necessitate: majus verò esset miraculum auferre à natura humana propriam personalitatem, vel impedire ne propria subsistentia, qua est passio ei connaturaliter debita, ab ipsa fluere, quam conservare propriam subsistentiam cum aliena. Quod potest aptissimo exemplo declarari & illustrari. Licet praesentia localis & sacramentalis sint duo modi naturaliter simul repugnantes eidem corpori, unde naturaliter fieri nequit quod idem corpus simul habeat duos illos modos essendi, tamen quia extensio ad locum est passio connaturaliter debita corpori, ideo communiter dicitur in materia de Eucharistia, fore majus miraculum, si corpus Christi acquirendo sacramentalem praesentiam, amitteret extensionem atque praesentiam localem quam habet in caelo, quam quod retentâ illâ extensione

A locali acquirat praesentiam in speciebus sacramentalibus. Ergo similiter si absolute composibilis esset propria personalitas humanitatis cum aliena Verbi divini, majus miraculum esset dicendum, quod Verbum ex vi assumptionis naturae humanae impediret ne propria & connaturalis subsistentia ab ea resularet, quam quod simul cum personalitate Verbi illa maneret, subindeque potius dicendum esset, illam remanere cum ista, quam quod illius resultantia impediretur, sicut in simili dicitur de ipsa praesentia locali Christi Domini.

Probatur tertio conclusio: Implicat quod natura creata existat simul & semel duplici existentia, quarum una sit creata, & altera increata: At si natura terminata per propriam personalitatem assumeretur à Deo, non destructâ tali personalitate, haberet duplicem existentiam, quarum una esset creata, & altera increata: Ergo &c. Major est certa, tum quia esse individuatur à natura in qua recipitur: tum etiam, quia duae existentiae, praesertim si sint completae, non possunt inter se uniri per modum actus & potentiae ad constituendum unum per se, ut ostenditur in Philosophia. Minor verò suadetur: Cuilibet subsistentia sua debet correspondere existentia, quia subsistentia est veluti ultima dispositio, qua natura redditur capax existentiae; ac proinde duae subsistentiae necessario secum trahunt duas existentias: Sed in nostro casu natura assumpta duas haberet subsistentias, quarum una esset creata & connaturalis, altera increata & praeternaturalis: Ergo & duas existentias, unam creatam & naturalem, alteram increatam & supernaturalem. Ceterum si natura humana terminata per subsistentiam Verbi, ulterius per personalitatem Patris vel Spiritus Sancti terminaretur, non haberet propterea tres existentias, quia subsistentiae relativae divinarum personarum, non redderent naturam assumptam capacem diversae existentiae, sed unius tantum existentiae increatae & infinitae, per quam existunt ipsae divinae personae.

D Probatur quarto conclusio ratione desumptâ ex Capreolo in 3. dist. 1. quest. 1. art. 3. ad 1. Scoti contra secundam conclusionem. Quod dependet ab alio dependentia strictâ & causali, non potest à pluribus ut plures sunt dependere adaequatè in nullo genere causae, ut 2. physic. a nostris Thomâstis ostenditur: Sed natura in existendo dependet à subsistentia dependentia strictâ & causali: Ergo non potest pluribus subsistentiis adaequatè terminari, sed per propriam subsistentiam terminatur adaequatè, ejusque dependentia in existendo, adaequatè per illam expletur, & per consequens, propria subsistentia retentâ non potest, etiam de potentia absoluta, per alienam terminari. Quae ratio non militat in divina natura, comparata cum tribus subsistentiis relativis, cum ab illis in existendo non pendeat, sed tantum ab ipsis accipiat incommunicabilitatem, ut in Tractatu de Trinitate ostendimus. Nec etiam probat, quod natura creata non possit simul terminari à tribus divinis personis, & in illis subsistere; quia personae divinae, ut terminantes naturam creatam, eique perfectam incommunicabilitatis tribuentes, non habent rationem causae, sed puri termini, subindeque natura non dependet ab illis dependentia causali, sed solum terminativâ; quo genere dependentiae stat unum & idem à pluribus dependere adaequatè intensivo cum inadaequatione extensiva, ut constat in relatione

lacione Patris ad plures filios terminata. **A** Denique suaderi potest conclusio alia ratione faciliori, quam Cipullus sic proponit. Implicat quod eadem natura creata simul sit in alieno supposito, & non sit in alieno supposito: At hoc sequeretur ex eo quod natura humana manens in propria persona esset assumpta à Persona divina: Ergo hoc implicat contradictionem. Major est certa, propter manifestam contradictionem quam dicit esse in alieno supposito, & non esse in alieno supposito. Minor etiam quoad primam partem patet, nam Persona divina est suppositum extraneum à qualibet natura creata. Quoad secundam verò probatur: Effectus formalis subsistentia propria, est reddere naturam subsistentem in se, & per se, & non in alieno supposito, ut docent Philosophi in Metaphysica, constatque ex ipsa nominis etymologia, nam apud Latinos subsistere in se, idem sonat ac sistere seu terminari in se, & non in alio: Hoc autem cum non dicat exclusionem à subiecto, quia qualibet natura substantialis completa, per se ipsam habet quod non sit in alio tanquam in subiecto, oportet quod dicat exclusionem seu negationem essendi in alio ut in supposito.

§. II.

Præcipue objectiones solvuntur.

100. **O**bjicies primò: Damascenus libro cur ad imaginem Dei sumus, hæc habet: *Dei Filius salvari Patri voluntate factus est homo, naturamque humanam sibi unà cum humana voluntate que natura est conjunxit, hominis autem hypostasim non conjunxit. Et rationem reddit: Ne natura humane voluntate que natura attribuitur, voluntate eà que hypostasim attingit, à divina voluntatis præscriptione discederet, sed ei sponte pareret in omnibus.* Ex quibus verbis hoc potest desumi argumentum: Ideo juxta Damascenum, Verbum assumpsit naturam humanam, non autem hypostasim hominis, ne fieret assumptio cum qualitate peccabilitas: Ergo supponit assumptionem hypostasis esse possibilem. Consequentia patet, nam si repugnaret, non ideo assumpta non fuisset hypostasis humana, ut peccabilitas vitaretur, sed quia impossibilis esset.

101. **R**espondeo primò, meritò dubitari posse an hæc translatio legitima sit, cum in testimonio adducto, Damascenus duplicè distinguat voluntatem, unam hypostasis, & aliam naturam, quæ distinctio fictitia est, & Theologiæ ac Philosophiæ repugnans; Philosophi enim & Theologi unam tantum in homine voluntatem agnoscunt, quæ naturæ ut quo, & supposito ut quod, in omnibus suis operationibus tribuitur.

Respondeo secundò: Cum Damascenus loco citato docet Verbum conjunxisse sibi naturam humanam & illius voluntatem, loqui de conjunctione physica per unionem ad divinam subsistentiam: cum autem subdit, non conjunxisse sibi hypostasim hominis, loquitur de conjunctione quam hæretici docebant, scilicet per solum affectum & specialem amorem; & hujus rationem reddit, *Ne voluntate hypostasis, natura humana à Dei voluntate discederet*: Hæc autem affectiva solum conjunctio quam hæretici astruebant, etsi de facto non detur, & à Conciliis contra Nestorium congregatis damnata sit, tamen possibilis fuit.

Tertiò responderi potest, admittendo Damascenum loqui de conjunctione physica hypostasis hominis ad divinam subsistentiam, & negationem negare ob rationem assignatam, nempe ut peccabilitas vitaretur, non supponendo talem unionem fuisse possibilem, sed abstrahendo ab hac quaestione, an sit possibilis, vel non.

Objicies secundò: Eadem numero natura divina terminata personalitate Patris, rursus terminatur personalitate Filii, & Spiritus Sancti, absque eo quod una persona divina terminetur per aliam: Ergo similiter natura humana terminatur personam propriam, potuit terminari personalitatem Verbi, absque eo quod personalitas Verbi terminaret personam humanam.

Respondeo, concesso Antecedente, negando Consequentiam; licet enim natura divina possit simul terminari triplici subsistentia, hoc tamen non potest contingere in natura creata, tum quia illud competit divinæ naturæ ratione suæ infinitatis, à qua deficit qualibet natura creata: Tum etiam, quia probando nostram conclusionem, plures assignavimus rationes disparitatis inter propriam personalitatem respectu naturæ creatæ, & personalitates divinas, tam comparatim ad naturam divinam, quam etiam comparatim ad creatam.

Objicies tertio: Natura humana terminata per alienam personalitatem, scilicet per subsistentiam Verbi, potest assumi à Patre & Spiritu Sancto: Nam ut disputatione præcedenti cum S. Thoma docuimus, omnes tres persone Trinitatis, poterunt eandem numero naturam assumere: Ergo terminata propria personalitate, poterit assumi Verbo, non assumptam personalitate.

Respondeo, concesso Antecedente, negando consequentiam, & pariter: Nam subsistentia propria constituit naturam subsistentem per se, in se, subsistentia verò aliena constituit illam subsistentem in alio: implicat autem contradictionem, quod eadem natura simul subsistat per se & in alio, non verò quod habeat plures modos subsistendi in alio; quia subsistere per se & in alio, sunt duo modi subsistendi inter se oppositi, & quorum unus, virtualiter saltè, includit negationem alterius: Plures verò modi essendi in alio, non habent inter se hanc repugnantiam & oppositionem, nec unus includit virtualiter negationem alterius. Potestque id declarari & illustrari exemplo accidentis, videmus enim quod omnino implicet idem accidens simul esse per se & in alio, ceterum quod simul possit esse in pluribus subiectis, multi extra Scholam D. Thomæ concedunt, saltè de absoluta potentia. Duas alias rationes discriminis probatione 3. & 4. nostræ conclusionis insinuavimus, quæ ibidem videri poterunt.

ARTICULUS V.

An hæc propositio (Deus assumpsit hominem) in rigore & proprietate sermonis sit vera?

Ratio dubitandi est, quia modus ille loquendi passim invenitur apud Concilia & sanctos Patres, nam in Concilio Toletano 4. in Confessione dicitur, *Credimus Filium Dei ex utero Virginis assumpsisse hominem.* Similia habentur in Toletano 6. cap. 1. in Toletano 11. in confess. fidei, & in Francofordiensi in Epist.

cum docent Verbum assumptum hominem, non sunt proprie, sed improprie intelligenda, id est assumptum humanitatem, sumendo concretum pro abstracto, quia est impropria locutio, & figura Synecdoche, quae accipit totum pro parte: vel quia assumptio terminata est ad hoc ut Filius Dei esset homo, iuxta quam intelligentiam, non sumitur homo per modum extremi assumpti, de cuius ratione est assumptioni praesupponi, sed per modum termini effecti per assumptionem; quae etiam non est propria, sed impropria locutio, nam Verbum assumere proprie non explicat effectum, sed tractionem unius ad esse alterius, & ideo in rigore acceptum, non dicitur de termino effecto, sed de extremo alteri unito, & ad esse illius assumpto. Solutio est D. Thomae hic art. 3. ad 1. ubi ait quod *huiusmodi locutiones non sunt extendendae tanquam propriae, sed pie sunt exponendae ubi-
cunque a sacris Doctoribus ponuntur: ut dicamus hominem assumptum, quia eius natura est assumpta, & quia assumptio terminata est ad hoc ut filius Dei sit homo.*

ARTICULUS VI.

Utrum humanitas Christi, ut actu conjuncta Verbo Divino, ejusque personalitate terminata, appetitu innato, subsistentiam propriam & sibi connaturalem appetat?

§. I.

Quibusdam praemissis referuntur sententiae, & vera eliguntur.

113. PRO resolutione hujus difficultatis in primis recolendum est ex Tractatu de Visione beatifica, duplicem a Philosophis & Theologis solere distingui appetitum; unum innatum, qui est inclinatio seu propensio ab Authore naturae indita, quae ut aquae res, absque ulla cognitione in suum bonum connaturale est propensio, qualis est propensio gravis in centrum, & levis ad locum sursum: alterum elicatum, qui est actus appetendi a speciali aliqua potentia sensitiva vel rationali procedens, & in bonum cognitum sub ratione boni tendens.

114. Deinde advertendum est, appetitum naturalem seu innatum esse duplicem, unum in actu primo, qui nihil aliud est quam ipsa rei naturae secundum se veluti naturaliter inclinata ad proprium bonum; alterum in actu secundo, qui est operatio aut quasi operatio naturae tendentis in bonum sibi connaturale: v. g. gravitas in lapide est appetitus innatus seu naturalis in actu primo ad centrum; gravitate autem est appetitus naturalis in actu secundo.

115. Tertio ut certa ab incertis separentur, suppono tanquam certum, humanitatem Christi, sicut & alias, habere inclinationem naturalem in actu primo ad propriam subsistentiam; haec enim, ut dicebamus, nihil aliud est quam entitas humanitatis secundum se, ut ex ea naturali sequela nata est sequi propria personalitas, unde si separaretur a Verbo, illam per naturalem resultantiam haberet, seu de novo acquireret. Difficultas ergo consistit in hoc, utrum humanitas Christi, considerata ut actu conjuncta Verbo Divino, habeat appetitum naturalem per modum actus secundi ad propriam personalitatem; eo proportionali mo-

do quo lapis detentus sursum, non solum per gravitatem, sed etiam per gravitationem tendit in centrum, & conatur removere & vitare prohibens?

Partem affirmativam tenent Scotus quolibet 19. qu. 3. Vazquez hic disp. 34. & Cabrera disp. 8. Negantem vero sequuntur Cajetanus, Medina, Alvarez, Joannes a S. Thoma, Cipullus, & alii ex nostris Thomistis, cum quibus.

Dico, humanitatem Christi actu unitam Verbo non habere inclinationem, seu appetitum naturalem, per modum actus secundi, ad propriam personalitatem.

Probatum primo: Potentia perfecta & completa per actum & formam perfectiorum, & eminenter formaliter continentem perfectionem altius actus vel formae imperfectioris, non habet naturalem appetitum ad illum actum vel formam minus perfectam: Sed humanitas Christi assumpta a Verbo, complectitur & perficitur per subsistentiam incretam & infinitam Verbi Divini eminenter formaliter continentem totam perfectionem propriae personalitatis: Ergo humanitas Christi ut completa illa divina personalitate, non amplius appetit subsistentiam propriam & connaturalem. Minor est evidens, Major probatur: Tum quia potentia non inclinatur ad alium actum & formam, nisi ut ab illa perficiatur, complectatur, & adhaeret. Ergo si potentia completa per actum vel formam nobiliorem, & eminenter formaliter continentem perfectionem altius, majorem ab illo recipiat perfectionem & aequalitatem, quam reciperet ab actu vel forma imperfectiori, non habet rationalem inclinationem ad illum actum vel formam imperfectiorem. Tum etiam, quia si potentia completa per actum perfectiorem & nobiliorem, appeteret naturalem imperfectiorem, ille appetitus naturalis ferretur in malum ut sic, qui minus bonum & minus perfectum habet rationem mali, respectu melioris & perfectioris.

Adde quod, qualibet inclinatio est fatiata & perfectata, quando attingit aliquid continentem eminenter formaliter suum terminum: Ergo si non habet naturalem appetitum ad actum vel formam inferioriorem. Consequencia patet, Antecedens vero variis exemplis declaratur & illustratur. In primis enim videmus appetitum naturalem hominis perfecte fatiari per beatitudinem supernaturalem, nec desiderare naturalem, quando supernaturalem possidet, quia scilicet beatitudo supernaturalis eminet illo modo continentem totam perfectionem beatitudinis naturalis. Secundo, unusquisque appetit naturaliter acquirere scientias omnium rerum, si tamen alicui concederetur terarum omnium scientia inclusa, & beatifica, non haberet amplius appetitum scientiam acquirere. Tertio, si esset aliqua forma que contineret omnes perfectiones omnium formarum corruptibilium; tunc materia informata tali forma plenè satiaretur, nec alias appeteret. Et si esset aliquid continens quidquid est in centro respectu lapidis, lapis in illo existens quiesceret licet in centro, nec deorsum gravitaret: Ergo qualibet inclinatio est fatiata & perfecta, quando attingit aliquid continens eminenter formaliter suum terminum.

Dices cum Vasquez, hoc argumentum convincere quidem humanitatem Christi non appetere propriam personalitatem appetitu elicto, quia ille ducitur cognitione & apprehensione, ac pro-

inde cum natura cognoscit se majus aliquid bonum possidere, abstinere a desiderio boni imperfectioris, quod possessionem superioris boni impedit. Ceterum hoc non habere locum in appetitu naturali seu innato, quia cum ille appetitus oritur cum natura, tandiu perseverat, quantum manet ipsa natura.

Sed contra primò: Quamvis appetitus innatus & elicitus in multis distinguantur, præsertim quia innatus non ducitur cognitione, sicut elicitus; hoc tamen habent commune, ut uterque sit in appetente, ratione indigentia alicujus perfectionis vel bonitatis: Sed quando potentia est perfecta & completa per actum & formam perfectionem, & eminenter formaliter continentem perfectionem alterius actus vel formæ imperfectioris, tunc illo actu vel formâ non indiget: Ergo non potest illum appetere appetitus innatus; ut patet exemplo materiz, cujus appetitus innatus satiat per formam quæ continet eminenter formaliter totam perfectionem formarum subalternarum.

Secundò, Appetitus innatus, cum sit inditus ab Authore naturæ, non potest esse inordinatus: Sed inordinatus esset, si quando haberet perfectionem superiorem (ut in proposito substantiam divinam conaretur, & per modum actus secundæ privari veller tali perfectione, ut inferiorem seu minorem assequeretur: Ergo &c.

Potest etiam suaderi conclusio ex duplici aliaro seu inconvenienci quod sequitur ex adversa sententia. Si enim humanitas Christi naturaliter appeteret propriam substantiam, etiam appeteret naturaliter separationem sui à Verbo, quandoquidem eam habere non posset, nisi dimitteretur à Verbo, cum personalitas increata & creata simul eandem naturam terminare nequeant, ut art. 4. ostensum est. Sicut si lapis naturaliter appetit locum deorsum, necessariò etiam & naturaliter appetit recedere à loco sursum, quòd simul in centro & in loco sursum existere nequeat. Item humanitas Christi pateretur violentiam in Verbo, quia privaretur illo quod naturaliter appetit; appetitus autem naturalis frustratus, violentiam patitur.

Nec obstat quod ait Vazquez, violentum solum esse illud quod est contra naturalem inclinationem activam: humanitas autem solum passivè, non verò activè habet ad propriam substantiam. Non valet, inquam, tum quia falsum est, humanitatem solum passivè se habere ad propriam substantiam, quia naturaliter dimanaret substantia ab humanitate, si dimitteretur à Verbo; resultantia verò, seu dimanatio, quædam species actionis est, & ad causalitatem efficientem reducitur. Tum etiam, quia sufficit passiva inclinatio & appetitus ad aliquid, ut pariat violentiam, si frustraretur; sicut ostendimus in Tractatu de Voluntario & involuntario.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Obijcies primò: Appetitus naturalis seu innatus, non est aliquis actus vel effectus ab aliqua potentia dimanans seu procedens, sed præcisè ipsa potentia, ut habet proportionem & convenientiam cum altero, & ut est capax perfectionis sibi debita & connaturalis: At Christi humanitas, quamvis consecuta sit altiore perso-

nalitate, manet tamen cum naturali capacitate & potentia habendi suam propriam personalitatem, veluti suum connaturale bonum, ac perfectionem sibi debitam; unde si dimitteretur à Verbo, statim propria & connaturalis substantia per naturalem diminutionem ex ea resularet: Ergo Christi humanitas, etiam ut unita Verbo, & increata ac infinita substantia ipsius terminata, habet appetitum naturalem seu innatum ad propriam substantiam & personalitatem.

Respondeo distinguendo Majorem: Appetitus naturalis seu innatus, in actu primo consideratus nihil aliud est quàm potentia ut habet proportionem & convenientiam cum altero &c. concedo Majorem. Appetitus innatus per modum actus secundæ, nego Majorem: ad illum enim non solum requiritur proportio, seu convenientia cum altero, sive capacitas alicujus perfectionis connaturalis, sed insuper exigitur quod talis actus, seu perfectio, neq; in se, neque in aliquo eminentiori præ habeatur. Unde major rursus sic distingui potest: Appetitus innatus est capacitas debita perfectionis, quâ natura actu caret tam in se quàm in alio quod suppleat perfectiori modo defectum illius, concedo Majorem. Et capacitas debita perfectionis, quâ natura actu caret in se, habet tamen in alio quod suppleat perfectiori modo defectum illius nego Majorem. Similiter distinguo Minorem, In humanitate Christi est naturalis capacitas ad propriam personalitatem, cum carentia illius, tam in se, quàm in alio superiori, suppleante defectum illius, nego Minorem. Cum carentia illius in se, non tamen in superiori, suppleante defectum ipsius, concedo Minorem, & nego Consequentiam. Solutio patet ex supra dictis.

Obijcies secundò: Anima rationalis est perfectissima forma quam potest habere materia sublunaris, & eminenter continet omnes formas inferiores, & nihilominus materia prima, prout illa informata, retinet appetitum innatum ad alias formas corruptibiles & inferiores. Intellectus etiam videns Deum ut in se est, adhuc appetit ex effectibus illum cognoscere connaturali modo. Similiter accidens perfectiori modo existit separatum, quàm inherens, & tamen appetit inherentiam quando separatum est: Ergo patitur humanitas Christi, licet perfectiori modo subsistat in Verbo, quàm in seipsa, nihilominus ut terminata Verbi personalitate, retinet appetitum innatum ad propriam substantiam.

Respondeo ad primum exemplum, negando paritatem: In primis enim, licet anima rationalis sit perfectior aliis formis rerum corruptibilium, & eas eminenter contineat, eminentiâ quâdam imperfectâ, & quo ad communes gradus essendi & vivendi, non tamen eas continet eminenter, eminentiâ perfectâ, & quo ad specificas & individuales illarum rationes, quia non est infinita perfectionis, sicut Persona divina. Deinde, dato quòd anima rationalis contineret omnem perfectionem formarum inferiorum in essendo, non tamen eas continet in informando, quia amissibiliter actuat materiam. Personalitas verò Verbi Divini, continet eminenter totam perfectionem personalitatis propriæ humanitatis Christi, non solum in essendo, sed etiam in terminando, quia terminat illam inamissibiliter, & per unionem indissolubilem, ac æternitate terminatam.

Aliud exemplum de cognitione Dei per creaturas, non est ad rem, tum quia Beati Deus in seipso

122.

123.

124.

125.

seipso immediatè contemplantes, non appetunt ipsam cognoscere ex effectibus ab ipso productis, juxta illud Bernardi lib. 2. de Considerat. cap. 2. *Creatura cali non indiget scilicet creaturarum ut ascendat in cælum, sicut creatura mundi; quid enim opus scilicet tenentis solum? Videt Verbum, & in verbos facta per Verbum.* Tum etiam quia cognitio Dei per creaturas non est impossibilis cum visione Dei ut est in se, neque excludit illam, sicut subsistentia Verbi est incompatibilis cum subsistentia propria humanitatis Christi, & illam expellit, vel ejus resultantiam impedit.

126. Similiter aliud exemplum de accidente separato non urget, quia accidens separatum non accipit aliquam formam continentem perfectionem inhaerentiam, sed solum suspendit Deus inhaerentiam ad subiectum, supplendo concitum ipsius; unde per hoc non tollitur quin appetat inhaerentiam; sicut anima separata appetit conjunctionem ad corpus, neque ipsa separatione satiatur. Christi verò humanitas, propria subsistentia carens, & ab illa separata, elevatur ad subsistentiam Verbi eminenter continentem. Nam intendendo, quàm in terminando, totam perfectionem personalitatis propriam, ut antea declaravimus.

127. Objicies tertio: In illud aliquid inclinatur naturaliter, à quo ex sola subtractione impeditis, sine nova actione profluit, ut patet in gravibus & levibus, quæ naturaliter inclinatur in suos motus ad quos tendunt, subtracto impedimento: Sed in humanitate Christi, si dimitteretur à Verbo, naturaliter proflueret propria subsistentia: Ergo naturaliter inclinatur ad illam.

128. Respondeo quod licet ea quæ sublatò impedimento dimanant ab aliqua natura, in ea supponant naturalem inclinationem, seu appetitum in actu primo, hæc tamen naturalis inclinatio, seu appetitus innatus, non prorumpit in actum secundum, nec actu appetit illum terminum, quando possidet alium eminenter continentem quidquid est perfectionis in illo, ut patet exemplis supra adductis. Unde licet humanitas Christi habeat in se sufficiens principium, ut moveatur ad propriam subsistentiam, si dimittatur à Verbo; modò tamen de facto ad illam non movetur, nec tendit aut inclinatur actualiter, sed omnino quiescit in divina, per quam perfectè satiatur.

129. Dices, Natura humana se habet appetitum innatum ad propriam personalitatem, & quatenus est terminus complens ipsam naturam, & quatenus est forma quædam, seu modus ipsam informans: Sed divina personalitas supplet quidem vicem personalitatis creatæ, prout est terminus, non tamen prout est forma, vel modus: Ergo appetitus naturalis ad propriam personalitatem, non satiatur plenè & perfectè per substantiam incretam Verbi Divini.

130. Respondeo, quod humanitas per se septimò appetit propriam personalitatem, in quantum est terminus complens ipsam; sed quia personalitas creatæ, ob suam imperfectionem, non potest esse terminus complens naturam, nisi in formando, consequenter & secundariò appetit illam, in quantum est modus & forma. Cum ergo personalitas Verbi Divini, ob suam infinitatem & eminentiam, terminet humanitatem Christi, eamque compleat absque hac imperfectione formæ & modi, per illam perfectissimè satiatur inclinatio naturalis quam habet humanitas secundum se ad propriam personalitatem, in quantum est terminus, & modus illius. Sicut si quis appeteret me-

dicinam solum propter sanitatem, & illi absolute tali medicina per miraculum concederetur sanitas; non solum satiaretur in illo appetitus sanitatis, quæ per se erat intenta, sed etiam appetitus medicinæ, quæ non erat volita nisi propter sanitatem.

ARTICULUS VII.

An verbum Divinum, ad suam subsistentiam, sanguinem, aliosque humores Corporis Christi assumperit?

§. I.

Quibusdam præmissis, referuntur sententia.

Supponendum est primò, quod cum Christus sit perfectus homo & perfectus Deus, ut in Symbolo Athanasii Ecclesia proficitur, omnia quæ ad integritatem & perfectionem humani corporis pertinent, à Verbo assumpta sunt; & proinde certissimum est, carnem, ossa, & omnes partes organicas & integrantes corporis Christi, ad Divini Verbi subsistentiam fuisse assumptas; unde difficultas solum est de sanguine, aliisque humoribus ad consilientiam partium illarum, & ad vitam animalis conservandam necessariis, de spiritibus vitalibus, & animalibus, de lachrymis, sudore, saliva, & aliis excrementis, & tandem de dentibus, capillis, & unguibus, de quibus omnibus breviter hic dicendum est.

Supponendum secundò, in corpore humano duplicem sanguinem distingui, alterum nutrimentalem tantummodo, & alterum naturalem. Nutritionalis solum, est humor quidam sanguineus parum decoctus & depuratus, qui veram sanguinis naturam nondum habet, quamvis in colore & aliis accidentibus sit ei similis. Talis est qui proximè ex alimento aut ex chilo generatur, vel in hepate, vel in venis ducentibus ad hepar, quas Medici *Mesaraicas* appellant; & hunc sanguinem sudasse aliquos refert Philosophus in libro de Historia animalium. Sanguis verò naturalis est ille qui fit ex priori, per majorem decoctionem & elaborationem virtutis efformativa sanguinis, residens juxta Galenum in hepate, vel juxta Aristotelem, in corde, subindeque longè purior evadit, & consequenter veram formam substantialem sanguinis acquirit. Dicitur autem naturalis, quia licet ad totum animal alendum aliquo modo deserviat, tamen hoc munus non est ei adæquatum, sed ultra illud habet quod sit de integritate naturæ animalis.

Scio plerosque Recentiores extra Scholam D. Thomæ, non admittere illam sanguinis distinctionem. Verum, præterquam quod D. Thomas quodlibet, s. art. 5. eam admittit expressè, ratio insuper illam suadet. Sive enim verus sanguis fiat in hepate (ut docent Medici) sive solum in corde (ut cum Aristotele asserunt Philosophi) certissimum est, saltem chilum in venis mesaraicis attractum, antequam recipiatur in hepate, nonnullam habere sanguinis similitudinem, & tamen nondum ejus speciem & formam substantialem esse affectum, subindeque nondum esse sanguinem naturalem, sed tantum nutrimentalem.

Nec obstant quæ Authores prædicti adversus doctrinam hanc objiciunt, nimirum hoc quod est unum sanguinem esse puriorem alio, non

non essentialem, sed accidentalem duntaxat distinctionem argueret; adeo illum quem vocamus purè nutrimentalem, esse verum sanguinem, & tam bene de integritate animalis, quam alium. Hæc, inquam, non obstant, quia sanguis naturalis non habet utcumque majorem puritatem supra nutrimentalem, sed puritatem substantialem, causatam ex fortissima quadam concoctione substantialiter ipsum transmutante.

Supponendum tertio, celebrem esse inter Philosophos & Medicos controversiam, an sanguis sit animatus, forma vitali totius, aut diversâ, quæ vitalis non sit, informatus? Medici enim existimant illum non esse animatum, seu formâ vitali totius informatum. Philosophi verò docent sanguinem informari ab anima rationali, non secundum omnem gradum & perfectionem animæ, sed secundum gradum vegetativum. Unde Aristoteles 3. de Historia animalium cap. 19. *palpitatur, venas sanguis animalium omnium, & quando vita servatur, semper vivus animatur & fervet.* Sed quidquid sit de hac sententia, ut sanguis dicatur hypostaticè unitus Verbo divino, sufficit quod ad integritatem humanæ naturæ pertineat, ut patet ex infra dicendis. His positis

Circa propositam difficultatem varia sunt Authorum placita, Durandus enim in 4. dist. 10. quæst. 1. negat ullum profus sanguinem à Verbo fuisse assumptum. Suarez verò è contra, Vasquez & alii Recentiores, docent omnem sanguinem qui fuit in Christo, dum in corpore mortali viveret, fuisse subsistentem substantiâ Verbi divini; non enim admittunt distinctionem illam sanguinis in nutrimentalem & naturalem, quam tradit D. Thomas quodlibeto citato. Thomistæ verò cum S. Doctore distinctionem illam sanguinis in nutrimentalem & naturalem agnoscunt, istum asserunt à Verbo fuisse assumptum, non verò illum.

§. II.

Hæc sententia ut verior & probabilior eligitur.

Deo igitur Sanguis corporis Christi, non quidem purè nutrimentalis, sed naturalis, hypostaticè Verbo divino unitus est, sive ad ejus subsistentiam assumptus.

Prima pars conclusionis probatur: Illa duntaxat in corpore Christi hypostaticè Verbo divino unita sunt, sive ad ejus subsistentiam assumpta, quæ sunt de integritate substantiæ humanæ naturæ: Sed sanguis purè nutrimentalis, non est de integritate substantiæ humanæ naturæ: Ergo nec ad subsistentiam Verbi divini assumptus fuit. Major est certa, si enim ut aliquid dicatur unitum hypostaticè, sufficiat (ut docent aliqui Recentiores) illud fuisse necessarium ad conservandam vitam corporis Christi, sequitur purum alimentum, antequam converteretur in partes talis corporis, hypostaticè Verbo divino fuisse unitum, idque intelligitur; ad quid enim unio hypostatica cū Verbo divino rei statim corrumpenda? Minor verò probatur. Quod non est actus, sed tantum in potentia, pars humanitatis, non est de integritate substantiæ illius, ut constat: Sed sanguis purè nutrimentalis, non est actus, sed tantum in potentia, pars humanitatis; est enim purum alimentum, ut patet ex dictis in 2. suppositione: Ergo non est de integritate substantiæ humanæ naturæ.

Secunda pars conclusionis probatur primò ex SS. Patribus: Cyrillus enim in Epistola quæ lecta fuit & approbata in Concilio Calcedonensi actio-

ne 1. Dicitum illud Joannis, *Verbum caro factum est*, sic interpretatur, *Carnem & sanguinem* assumptum. Et Clemens VI. extra *Virgenitus*, de poenitentis & remissionibus asserit unam guttam sanguinis Christi, propter unionem ad Verbum, habuisse valorem infinitum, subindeque fuisse sufficiens pretium nostræ redemptionis.

Confirmatur ex locis Scripturæ in quibus redemptionis tribuitur sanguini Christi ut pretio condigno: 1. Petri 1. *Non corruptibilibus auro & argento redempti estis, sed pretioso sanguine agni immaculati.* 1. Joan. 1. *Sanguis Jesu Christi Filius ejus, emundat nos ab omni peccato.* & Apocel. 7. dicuntur Sancti dealbasse stolas suas in sanguine Agni. Denique insignis est locus Apostoli ad Hebræos 2. sic dicentis: *Omnia ergo pueri communicaverunt carni & sanguini, & ipse similiter participavit eundem.* Ubi æqualiter loquitur Paulus de participatione carnis & de participatione sanguinis: Ergo sicut caro Christi fuit hypostaticè unita Verbo, ita & ejus sanguis. Unde nullus ferè est Theologus, qui opinionem Durandi, ut erroniam, vel saltem ut temerariam, non damnet.

Probatur secundò eadem pars ratione fundamentali: Quidquid pertinet ad integritatem corporis humani, assumptum est ad subsistentiam à Verbo: Sed aliquis sanguis, nempe qui simpliciter est talis, sive naturalis, pertinet ad integritatem humani corporis: Ergo Verbum divinum illum ad subsistentiam suam assumpsit. Major est certa, Verbum enim divinum assumpsit ad suam subsistentiam corpus humanum, non mutilum, sed integrum, aliàs non esset verus & integer homo, quod est hæreticum. Minor verò (præterquam quod est D. Thomæ infra quæst. 4. art. 2. & Aristotelis 2. de partibus animalium cap. 2. & 1. de Historia animalium cap. 1. hæc non lib. 3. cap. 2. ubi refert sanguinem inter partes similes) probari potest insuper: Primò quia, sicut elementa sunt actu partes magni universi, & ad ejus integritatem pertinentia quatuor humores, subindeque sanguis, sunt partes corporis hominis, qui est mundus quidam minor, cum sanguis sit humidus & calidus, sicut aer, pituita frigida & humida, sicut aqua; flava bilis, seu cholera, calida simul & arida, sicut ignis; atra denique bilis, seu melancholia, frigescat & arefeat sicut terra.

Secundò, Sanguis aliquis, videlicet purior & subtilior, est organum atque instrumentum naturale quo mediante anima exerceat in corpore plures operationes vitales: ut patet in motibus iræ, timoris, & gaudii: irascimur enim, quando prædictus sanguis fervet; timemus, dum contrahitur; & gaudemus, cum distenditur, propter quod Aristoteles 5. de Generat. animal. cap. ultimo ait, spiritum animale (qui nihil aliud est quam sanguis purior & subtilior) sic se habere in rebus à natura institutis, ut in arte fabrilis malleus & incus: Ergo sicut alia nomina organa corporis humani pertinent ad ipsius integritatem, ita & sanguis purus & subtilis.

Tertio, Sanguis in corporibus hominum resurgentium futurus est, ut docent cõmuniter Theologi & SS. Patres: Sed nullam aliam ob rationem id fiet, nisi quia sanguis ille est de integritate corporis humani; non enim hoc accidet, eò quod sit necessarius ad nutritionem, cum, teste Apostolo, corpus humanum resurgeturum, futurum sit spiritale, non animale, subindeque nutritionis nullo modo indigum. Unde idem Paulus 1. ad Corinth. 6. *Esca ventri, & ventri estis: Deus autem, hinc*

139.

140.

141.

142.

has destruet. Id est post resurrectionem, nullus erit escarum & ciborum usus, nullum ventris in illis dirigendis officium: Ergo. &c.

143. Quarto, Tridentinum sess. 13. cap. 3. ait: *Corpus Christi esse sub specie vini, & sanguinem sub specie panis, & animam sub utraque, vi naturalis illius connexionis & concomitantia, quæ partes Christi Domini, qui jam ex mortuis resurrexit, non amplius moriturus, inter se copulantur. Quibus verbis Concilium clare supponit, sanguinem esse partem humanitatis, & connecti tanquam partem corpori.*

144. Denique suaderi potest eadem pars conclusio- nis, ex absurdo & inconvenienti quod sequitur ex Durandi sententia: Si enim sanguis non fuit hypostaticè unitus Verbo, sive ad ejus subsistentiam assumptus, sequitur Verbum divinum non esse per concomitantiam sub speciebus vini in Eucharistia, sicut est sub speciebus panis: Sed hoc est contra communem Theologorum sententiam, inò & contra definitionem Tridentini citati: Ergo &c. Sequela probatur: Illa dicuntur esse per concomitantiam in Sacramento, quæ realiter & substantialiter conjunguntur cum termino primario conversionis sacramentalis: At qui si Verbum non assumpsit sanguinem, non conjungitur termino primario conversionis substantiæ vini, scilicet sanguini: Ergo non est, etiam per concomitantiam, sub speciebus vini. Unde si Apostoli in triduo mortis Christi consecrassent, nullo planè modo, juxta Durandi sententiam, ibi fuisset Verbum divinum.

Adde quod, si sanguis non esset unius Verbo, non posset propriè dici de vino consecrato, quod sit sanguis Christi, nec calix consecrationis, verè à Christo diceretur *Calix sanguinis mei*; nam *ly mei*, & *Christi*, appellant supra suppositum: At hæc non solum falsa, sed etiam à fide prorsus aliena sunt: Ergo &c.

§. III.

Solvuntur objectiones.

145. **O**bjicies primò: Verbum divinum ea tantum assumpsit quæ sunt de integritate corporis humani: At sanguis, quicumque ille sit, non pertinet ad integritatem humani corporis: Ergo non fuit assumptus à Verbo. Major patet ex suprâ dictis, Minor verò probatur multipliciter. In primis enim quod non est actu, sed tantum in potentia, pars corporis humani, non pertinet ad ejus integritatem, ut constat; alias enim cibus in stomachum trajectus, etiam antequam verteretur in sanguinem, dici posset integrare corpus humanum: Sed sanguis, etiam ille quem naturalem dicimus, non est actu, sed tantum in potentia, pars humani corporis, quando quidem deservit nutritioni carnis, & aliarum partium solidarum: Ergo non pertinet ad integritatem corporis humani.

Secundò, Absurdum videtur dicere, quod animal ex suis partibus nutriatur: Id autem sequeretur, si sanguis, etiam ille qui perfectam decoctionem est jam assecutus, esset pars integrans corpus animalis; quando quidem inservit, ut jam dixi, nutritioni aliarum partium: Ergo &c.

Tertio, Sanguis quilibet est discontinuus à reliquis partibus, sicut enim aqua decurrens, propter suam fluxibilitatem, nequit continuari cum terra, quæ est inflexibilis; ita cum sanguis sit fluxibilis, alia verò partes corporis nullo modo fluxibiles, cum eis continuari non potest, subindèque nec habere cum ipsis rationem partis integrantis corpus humanum.

Quartò, si sanguis sit de integritate corporis humani, sequitur ipsum contineri in Eucharistia sub speciebus panis, ex vi verborum consecrationis, & non solum per concomitantiam: Sed hoc non potest admitti: Ergo nec illud. Sequela Majoris manifesta videtur, ex vi siquidem verborum est in Eucharistia integrum corpus Christi, atque adeo omnis ejus pars. Minor etiam est certa, cum Tridentinum loco suprâ citato asserat sanguinem existere sub speciebus panis, solum per concomitantiam.

Verum hæc parum urgent, & nimis levia sunt, ut à communi Theologorum sententia discedere cogant. Unde respondeo, concessâ Majori, negando Minorem, ad ejus primam probationem dico, quod sicut elementa in mundo majori, quamvis sint partes tantum in potentia, & materia transiens respectu mixtorum, non propterea tamen desinunt esse partes in actu, respectu ipsius universi: ita in mundo minori, scilicet corpore humano, licet sanguis perfectus, qui est tantum veluti ex ipsius elementis, comparatus cum aliis partibus perfectioribus quarum nutritioni inservit, sic tantum pars in potentia, respectu tamen totius corporis, dicitur pars in actu. Ratio hujus est, quia cum sit quid medium inter cibum & carnem debet participare naturam utriusque, medium enim participat de utroque

Cextremo, subindèque habere simul, quamvis respectu diversorum, rationem partis in actu, & rationem partis solum in potentia. Solutio est D. Thomæ in 4. dist. 44. quaest. 1. art. 2. quaest. 2. ad 3. ubi pulchram illam proportionem quæ est inter elementa ad mundum comparata, & sanguinem collatum cum animali, luculenter expendit.

Ex hoc patet responsio ad secundam, licet enim absurdum sit dicere animal nutrirî ex suis partibus, quæ ita sunt partes in actu, ut non habeant insuper rationem partis in potentia, sive alimentis; quales sunt caro, nervi, & ossa; possumus tamen absque absurditate dicere, hominem nutrirî aliquam partem sui corporis, quæ non ita est pars in actu, quin simul habeat rationem partis in potentia, sive alimenti, qualis est sanguis, etiam purissimus.

Ad tertium dicendum quod licet sanguis non continuetur immediate cum omnibus partibus corporis (in quo sensu intelligenda est propositio Aristotelis 2. de Partibus Animalium cap. 3. *Sanguis non est continuus carni*) bene tamen mediantibus, habet enim quasdam partes craffiores, quas Medici *fibras* vocant, quæ continuantur venis, & venæ carni.

Ad quartum, nego sequelam Majoris, & ad probationem ei subjunctam dico, ex vi verborum consecrationis panis, poni sub ejus speciebus corpus Christi cum omnibus suis partibus solidis, non verò cum fluidis, qualis est sanguis, & alii humores: verba enim consecrationis panis, non utcumque significant corpus Christi, sed per modum cibi, cui aptæ quidem sunt partes solidæ, non verò fluidæ, subindèque nec sanguis.

Objicies secundò: Si Verbum divinum assumpsit sanguinem, sequitur Deum posse denominari sanguinem, sicut denominatur homo, ex hoc quod assumpsit humanam naturam: Sed hoc videtur absurdum: Ergo & illud.

Respondeo negando sequelam, quia cum sanguis non sit natura completa & totalis, sed incompleta, & ordinata ex sua natura ad aliam, im-

fit quod est fuerit assumptus à Verbo, Verbum tamen non possit denominari sanguis: sicut etiam ob eandem rationem, licet Verbum divinum in triduo manserit unitum animæ & corpori separatim, non tamen propterea poterat denominari anima vel corpus, quia huiusmodi naturæ sunt incompletæ, & essentialiter ordinate ad complementum alterius, à quibus proinde Verbum divinum denominationem non fortitur.

§. IV.

Aliud difficile argumentum solvitur.

Objicies tertio: Quod Filius Dei semel assumptus, nunquam dimisit, ut habet commune Theologorum axioma, ex Damasceno desumptum: Sed Verbum divinum aliquando dimisit sanguinem: Ergo nunquam illum assumpsit. Minor probatur: Multum sanguinis sui in passione fusi reliquit Christus in terris ad consolationem fidelium: Sed talis sanguis in terris existens, non remanet hypostaticè unitus Verbo divino: Ergo Verbum aliquando sanguinem dimisit. Minor est certa, ut constabit ex infra dicendis. Major verò patet ex Bulla Pii II. ad Abbatem S. Mariæ Xantonensis diocesis, quam vidisse se ait Sylvester in Rosa aurea Tract. 3. quæst. 1. ubi Pontifex dicit veritatis fidei non repugnare, asserere Redemptorem nostrum de sanguine in cruce effuso, ob ipsius passionis memoriam, partem aliquam in terris reliquisse. Accedunt narrationes innumere, quæ salutaris omnes damnari ab homine cordato non possunt; & tamen ex iis superesse aliquam sanguinis à Christo fusi portionem (sub alia tamen quam sanguinis forma) sit extra dubium. Ejusmodi est quod rubor in plerisque instrumentis passionis Dominicæ adhuc cernitur. Qui rubor non est nudus color ex sanguinis asperione relictus (nam qualitates secundæ non propagantur eo modo) sed vera sanguinis substantia, quæ primùm instrumentis illis adhæsit, eisque affixa perseverat. Ut de spina facelli Regii Parisiensis, & de ferro lanceæ, olim Nürimbergæ, nunc Romæ aservato; & de sacra sindone Taurinensî, ac vultu sancto Romano, sive linteo Veronicæ, referunt multi Scriptores. Et specialiter quoad sindonem Taurinensem declaravit Julius II. ruborem qui in ea nunc cernitur, esse reliquias sanguinis fuscisidæ quæ de Veronicâ sutorio habent qui de eo agunt, præsertim Brzovius anno 216. à num. 16. Favet etiam Nicephorus lib. 1. Historia cap. 30. in fine, ubi dicit sanguinem & aquam ex latere Christi profusa, in vasculo quodam à Virgine & S. Joanne excepta & conservata fuisse. Sylvester etiam Tract. 2. Rosa aurea, ad Evangelium feria 5. infra octavam Paschæ, scribit B. Mariam Magdalenam detulisse apud S. Maximum ampullam vitream, in qua continentur quædam particule sanguinis Christi cum terramixti, quas illa collegerat tempore passionis Christi, additque ebullientem in ea cerni sanguinem in die Parasceves, toto tempore quo legitur passio Christi; quod se vidisse testantur plerique è Patribus nostris, qui in insigni & Regio Conventu S. Maximinensî (in quo ampulla illa magna cum religione servatur) commorati sunt, nobisque fuerunt conversati. Platina etiam in vita Leonis II. refert Pontificem illum præsertim Mantuam ad videndum Christi sanguinem, qui tunc ob assidua miracula in magna veneratio-

Tom. IV.

ne erat, réque examinata, sanguinem illum approbasse; estque his temporibus tam certum, hunc sanguinem ex Christi corpore fluxisse tempore passionis ejus, ut Baronius ad annum 804. dixerit de hoc non esse amplius dubitandum. Tandem lib. 6. revelationum D. Brigittæ, B. Virgo his verbis eam alloquitur: *Cum tempus vocationis meæ instaret de hoc mundo, ego ipsam (scilicet præputi) sacram membranam commendavi S. Joanni custodi meo, cum sanguine illo benedicto qui remansit in vulneribus ejus, quando depositus de cruce &c.* Non potest ergo revocari in dubium, quin multæ particule sanguinis Christi in passione fusi, extiterint, & adhuc extant in terris, ad consolationem fidelium, & ipsius passionis memoriam.

Respondet Valentia hic disp. 1. quæst. 5. puncto 1. ad 3. has sanguinis particulas adhuc esse unitas Verbo, ac per consequens illud nunquam dimisisse quod semel assumpsit.

Sed hæc solutio est singularis, & omnino improbabilis; omnes enim Theologi negant sanguinem illum, si quis reperitur in terris, habere jam unionem hypostaticam cum Verbo. Et ratio est, quia illa pars remanens in terris jam non habet amplius ordinem ad humanitatem Christi, ut iterum sit pars ejus: non igitur cur retineat adhuc unionem cum Verbo. Deinde, si illa pars, eò quod aliquando habuerit unionem cum Verbo, deberet illam retinere, sequeretur carnem præputi Christi, si apud nos adhuc conservatur, non amisisse unionem ad Verbum; sequeretur etiam omnes partes materiæ, quæ aliquando in Christo unitæ fuerunt Verbo, & postea resolutæ ac deperditæ sunt per sudorem & continuam actionem & repassionem caloris naturalis, debere adhuc inanere unitas Verbo, quod nemo docet. Idem deberet dici de pilis, si aliqui ceciderunt per totam vitam ex capite vel corpore Christi; & de dentibus, si (ut alii infantes solent) eos mutavit in infantia vel pueritia. Denique ex hac solutione & doctrina Valentia, sequitur aliquam naturam hypostaticè unitam Verbo, esse adhuc in terris, & alibi quam in cælo, & Eucharistia, quod non est concedendum.

Respondent secundo plures ex nostris Thomistis, cum S. Doctore infra quæst. 54. art. 2. ad 3. illum sanguinem, qui in pluribus Ecclesiis aservatur, esse sanguinem imaginis Christi, quæ à Judæis Beryti in Syria crucifixa, plurimum sanguinis dedit, qui ad varias Ecclesias deinde transmissus fuit, ut habet Martyrologium Romanum 9. Novembris, & latè Baronius anno Christi 765. qui similia de aliis imaginibus transfixis & sanguinantis refert anno 445. & 560. Tribuitur quæ hæc responsio S. Athanasio in libello de passione imaginis Dominicæ cap. 7. ubi post narrationem Berytense miraculum, subduntur hæc verba: *Hæc est vera & vehementer credula ratio, de cruore lateris Domini nostri Salvatoris, qui profluxit de sancta imagine ejus, quæ crucifixa est in Syria, in Beryti civitate. Hic est sanguis ille Dominicus, qui apud plerosque reperitur esse dicitur, nec aliter estimandum est à verè Catholicis, præter id quod scribitur à nobis: quasi ex carne & sanguine Christi aliquid possit in mundo inveniri, nisi illud quod in ara altaris per manus sacerdotum quotidie spiritualiter efficitur.*

Verum hæc solutio non potest applicari, illis particulis sanguinis Christi, quæ aservantur in ampulla vitrea B. Mariæ Magdalena, cum ille tempore passionis Christi, collecta fuerint; nec illis etiam quæ Mantua videntur, nam sanguinem

Vuu 2 illum

illum non fuisse ex imagine Berytense collectum, declaravit Leo III. ut habent Baronius anno 804. & Bellarminus lib. de Scripturis in Athanasio. Non potest etiam adaptari hæc responsio sanguini, qui in sacra sindone Taurinensi, in Veronica fudario, in spina facelli Regii Parisiensis, & ferro lanceæ Romæ asservato, aliisque instrumentis passionis Dominicæ adhuc cernitur. Unde D. Thomas quodlib. 5. art. 5. sic ait: *Sanguis autem Christi qui in quibusdam Ecclesiis ostenditur, dicitur ex quadam imagine Christi percussâ miraculose fluxisse, vel etiam aliâs EX CORPORE CHRISTI. Quibus ultimis verbis innuit, remanere in terris sanguinem qui verè è corpore Christi manavit, & non tantum illum qui ex imagine illa miraculosa fluxit. Quod verissimum puto, sive auctor prædictæ narrationis, & libri illius de passione imaginis Dominicæ, fuerit magnus Athanasius, ut communiter creditum est, & refert Surius ad 9. Novembris, nec ineffaciter confirmat ex nostris P. Franciscus Combesius, in notis ad miraculum imaginis Christi, Constantinopoli in puteum mersæ: sive alius quidam Athanasius junior, ut opinatur Baronius ad annum 765. probatq; ex eo quod Athanasius Episcopus Alexandrinus, anno Christi 372. mortuus sit, & miraculum Berytense anno 765. contigerit.*

153. Respondent tertiò alii ex nostris Thomistis, particulas illas sanguinis, quæ in variis Ecclesiis asservantur, aut in instrumentis Dominicæ passionis cernuntur, non esse partes sanguinis naturalis à Verbo assumpti, sed sanguinis purè nutrimentalis, quem à Verbo non fuisse assumptum supra diximus: huic tamen sanguini debent adorationem patriæ, propter contactum sanctissimæ ejus humanitatis: sicut etiam cruci ob eandem rationem idem cultus patriæ exhiberi solet.

154. Sed hæc etiam solutio displicet, unde enim constare potest, tot particulas sanguinis, quæ in pluribus Ecclesiis asservantur, & ex variis corporis Christi partibus manarunt, non fuisse nisi ex nutrimento? præsertim sanguinem illum quo Longini lanceæ perfusa fuit, & qui postea ab ipso Mantua delatus est; cum enim sanguis ille esset circa cor, qui, juxta Philosophos, est officina sanguinis naturalis, valde credibile est, illum fuisse naturalem, & non purè nutrimentalem. Maxime quia primus sanguis qui videtur egredi de corpore, quando fit divisio, est sanguis nutrimentalis: ille verò ex ultimo vulnere quod Christus in cruce recepit egressus est. Addo quod, valde probabile est, tempore passionis, nihil, aut saltè parum sanguinis nutrimentalis fuisse in Christo Domino; quia per copiosissimum illum sudorem sanguineum, quem ante passionem habuit, totum ferè sanguinem nutrimentalem exsudavit; & si aliqua illius reliquiæ remanserunt, eas tempore illo intermedio inter sudorem & passionem concoxit, & in sanguinem naturalem convertit, ut rectè observavit Cajetanus infra quæst. 54. art. 2.

155. Dicendum ergo est, sanguinem illum Christi, qui Mantua, & apud S. Maximinum asservatur, nec non illum qui in sacra sindone Taurinensi, & Bisuntina, in Veronica fudario, in spina facelli Regii Parisiensis, & ferro lanceæ, Romæ, aliisque instrumentis Dominicæ passionis adhuc cernitur, esse naturalem & perfectum, non verò purè nutrimentalem & imperfectum; non enim necesse est, omnem sanguinem naturalem à Christo in passione fuissem, fuisse ab eodem resurgente reas-

sumptum; cum enim tota quantitas sanguinis quem Christus in passione fudit, non esset necessaria ad integritatem & perfectionem humanæ naturæ, in resurrectione tota resumenda non fuit, sed potuit modica aliqua portio illius reingui in terris, ad consolationem fidelium, & memoriam passionis Christi, ut declaravit Pius II. supra relictus. Eum tamen Christi sanguinem hic ad nostram consolationem relictum, non amplius prestante unitum Verbo, sicut antea fuerat, ut supra contra Valentiam ostensum est, & patet ex doctrina D. Thomæ in 3. dist. 2. quæst. 2. art. 1. afferentis ea tantum semel à corpore Christi separata, retinuisse unionem hypostaticam, quæ deinde ejus corpori conjungenda erant, eo quod ita necessarium esset ad veritatem humanæ naturæ, ejusque integritatem Christo, redivo vendicandam. Unde tritum illud axioma ex Damasceno desumptum, *quod Filius Dei semel assumptus, nunquam dimisit*, intelligi debet de partibus integris, ut ex ipso Damasceno aperte colligitur, & non earum particulis, & maxime de illis quæ non sunt necessariae ad integritatem corporis Christi resurgentis. Eodem modo intelligendus est S. Thomas, dum infra quæst. 54. art. 2. ad 2. docet quod totus sanguis qui de corpore Christi fluxit, in corpore Christi resurrexit; hoc enim verificatur de toto illo sanguine, qui fuit necessarius ad integritatem humanæ naturæ, secus verò de illo qui in statu resurrectionis ad integritatem humanæ naturæ in Christo necessarius non fuit; talem enim sanguinem in corpore Christi non resurrexisset, aperte colligitur ex eodem S. Doctore quodlib. 5. art. 5. ubi asserit sanguinem Christi qui in quibusdam Ecclesiis ostenditur, ex corpore Christi fluxisse: Non ergo juxta illius doctrinam, omnis omnino sanguis qui de corpore Christi fluxit, in corpore Christi resurrexit (quandoquidem aliquid illius remansit in terris, & in quibusdam Ecclesiis ostenditur) sed tantum ille qui ad integritatem humanæ naturæ in Christo resurgente necessarius fuit.

§. V.

Corollaria præcedentis doctrinæ.

EX dictis inferes primò, tres alios humores, scilicet pituitam, choleram, & melancholiam, fuisse assumptos à Verbo, eodem propè jure quo sanguinem: pertinent enim ad humanam naturam veritatem, seu integritatem, & per se requiruntur ad convenientem statum corporis, magnumque usum habent ad bonum esse, & ad operationes animalis, unde reperientur in redivis beatiorum corporibus; imò passim videntur comprehendi nomine sanguinis, quia commiscetur cum vero & propriè dicto sanguine, & unam totalem massam constant, quæ à principali humore denominatur sanguis.

Inferes secundò, Verbum divinum assumptum esse etiam spiritus vitales & animales, quia hujusmodi spiritus sunt radii quidam sanguinis purissimi, & maxime defecati, ut docent Philosophi in libris de Anima, & pertinent etiam ad integritatem humani corporis, robor enim & firmitatem illi præstant, agilique reddunt ad vitales operationes, & sine illis corpus est valde debile, & quasi exanimatum, unde Theologi docent illos debere resurgere in corporibus gloriosis; licet non sint adeo consistentes, sicut sanguis & alii humores, sed breviter evanescant.

nefcant & corruptantur, habent tamen sufficientem consistentiam, ut uniti esse possint Verbo, quando durant.

Inferes tertio, lacrymas, sudorem, salivam, & alias superfluitates, & excrementa humani corporis non fuisse hypostaticè Verbo unita, quia nec informantur in homine animà rationali, nec ad integritatem humani corporis pertinent, unde non remanebunt in corporibus gloriosis.

Inferes quarto, dentes fuisse Verbo divino personaliter unitos; illi enim, juxta communem Philosophorum sententiam, informantur ab anima rationali, & ad integritatem corporis humani pertinent.

Inferes quinto contra Vazquem, etiam ungues, & capillos, fuisse hypostaticè Verbo unita; Nam illud omne assumptum Verbum divinum ad suam subsistentiam, quod ad integritatem corporis humani pertinet, tales sunt ungues & capilli: Primò quia omnes homines cum capillis & unguibus resurrexerunt, ut docent communiter Theologi, post D. Hieronymum in cap. 10. Matth. Augustinum de Civit. lib. 22. cap. 19. & in Enchiridione cap. 88. Nulla autem apparet ratio propter quam id fieri debeat, nisi quia pertinent ad integritatem corporis humani.

Secundo, in Sacramento Eucharistiæ sub speciebus panis continetur corpus Christi, cum capillis & unguibus, ut concedit Vazquez, non verò chylus quem in stomacho habuit Christus tempore cœnæ, quando panem & vinum in suum corpus & sanguinem substantialiter convertit. Nulla autem apparet ratio propter quam id fieri debeat, nisi quia chylus non est de integritate corporis humani, bene tamen ungues & capilli.

Tertio, Capilli & ungues informantur animà rationali, sicut ossa, ut docet expressè divus Thomas in 2. dist. 44. quæst. 1. art. 2. quæst. 2. ad 3. cuius rationem dat, quòd cum capilli & ungues instituta sint à natura ad conservationem aliarum partium, capitis scilicet & manuum ac pedum, sicut folia ad cooperimentum & conservationem fructuum; quemadmodum folia in arboribus vivunt, & ab intrinseco nutriuntur (quod ex organizatione, & venarum diversitate quæ gaudent, constat) subindeque informantur animà totius arboris; ita capilli & ungues, propter eandem rationem, debent informari animà rationali in homine, saltem secundum esse vegetativum; Ergo cum anima non informet nisi partes quæ sunt de integritate corporis viventis, ungues & capilli pertinent ad illam, & consequenter ad subsistentiam divinam à Verbo assumpti sunt.

§. VI.

Aliud corollarium notatu dignum.

EX dictis etiam colligitur, sanguinem Christi, non solum dum erat in corpore Christi viventis, sed etiam in triduo mortis, in quo mansit separatus à corpore, fuisse hypostaticè unitum Verbo divino.

Pater hoc corollarium ex Clemente VI. in extravag. *Ingenitas* supra citata, ubi loquens de sanguine Christi pro nobis in cruce effuso, ait ut minus guttam, propter unionem ad Verbum, fuisse sufficientem pretium nostræ redemptionis. Refertur etiam in directorio Inquisitorum 2. part. quæst. 10. num. 1. quod cum idem Pontifex in-

formatus fuisset per Nicolaum Roselli, Ordinis Prædicatorum, in partibus Aragoniæ & Catalonia Inquisitorem, quod quidam Concionator Barcinonæ prædicaverat, sanguinem Christi in passione solum, non fuisse unitum personaliter Christo in triduo mortis, mandavit per suas litteras patentes dicto Inquisitori, ut talem articulum, ut erroneum, publicè revocari ac solemniter damnari præstaret, quod & fecit in Ecclesia Cathedrali Barcinonensi, Cujus damnationis meminerunt etiam Sylvester in Rosa aurea Tract. 3. quæst. 31. & Joannes Dominicus in suis quæstionibus Evangelicis, in die Paschatis, & alii.

Refert etiam Spondanus Tomo 2. continuationis, ad annum 1462. Hoc eodem anno magna mota esse quæstionem inter Fratres Minores & Prædicatorum, de sanguine Christi in triduo passionis à corpore separato, utrum divinitati unitus perseveraverit? Cum enim apud Brixiam Jacobus Marchianus, Ordinis Minorum, die Paschæ sermonem ad populum habens, inter cetera asseruisset, pretiosum Christi sanguinem, dum triduo illo jacuit in terra sparsus, indignum fuisse latricæ cultu, quoniam susus, & à corpore Dominico separatus, hypostaticam Verbi unionem protinus amisisset: Hoc audiens Inquisitor hæreticæ pravitatis, Ordinis Prædicatorum, illico Jacobo præcepit revocare tanquam erronea quæ dixerat, & interim contrariam sententiam per unum è suis prædicari fecit. Crescente contentione, & schismate in populo facta, nec valente Episcopo loci tumultum sedare, res ad Apostolicam Sedem remissa est. Quæ de re Pius 11. eo tempore summus Pontifex, præfatus Ordinum mandavit, doctissimos eorum Theologos ad Curiam mittere, quos in festo Natalis Domini audiret disputantes tribus diebus in palatio Apostolico, præsentibus Cardinalibus, Episcopis, ac divini & humani juris Doctoribus qui in curia erant. Denique post triduum, cum partes quæcumque voluissent, in medium produxissent, dissoluto auditorio, Pium cum Cardinalibus, plerisque diebus retraxisset: majorem partem sententiam Prædicatorum approbasse, paucos cum Minoribus sensisse: Pium quoque in majori parte fuisse, sed non esse usum eo tempore decretum fieri declarationem, ne multitudo Minorum, cujus erat contra Turcos prædicatio necessaria, offenderetur; ac propterea in aliud tempus decisionem referri placuisset. Quam tamen nunquam placuit decidere: sed biennio post Ancone, dum esset navigaturus in Turcos, Calendis Augusti 1464. die obitum 15, constitutionem edidit, quæ, ad pacem inter illos Ordines, & in universa Ecclesia super hac quæstione conservandam, statuit nulli licere opinionem negantem sanguinem Christi in triduo passionis à corpore separatum, divinitati unitum permansisse, ut hæreticam proscribere, donec per Sedem Apostolicam quid in hujusmodi quæstione sentiendum esset, desineretur. Hæc Spondanus.

Verum licet propter hujusmodi Constitutionem, non possit hæc opinio ut hæretica damnari, est tamen à Scholis prorsus eliminata, & ut ait Suarez, neque pia, neque secunda est. Non videtur etiam rationi consentanea: Nam si fuisset in triduo consecratus calix, vel relicta essent species vini consecrati in cœna, tunc sub speciebus vini fuisset ex vi verborum sanguinis Christi, & per concomitantiam divinitas, sicut nunc de facto contingit, ut docet Tridentinum sess. 13. cap. 3. nam tunc etiam vera fuissent verba Christi Domini Joan 6. *Qui bibit meum sanguinem, in me manet: At divinitas non est per concomitantiam in speciebus*

Vuu 3 ciebuis

ciebus vini, nisi propter unionem ad sanguinem, A
ut ex eodem Tridentino ibidem colligitur Ergo
sanguis Christi in triduo mortis mansit hypo-
stacice Verbo Divino unitus.

164. Confirmatur. Ideo corpus Christi & anima in
triduo, adhuc disjuncta inter se, erant unita hypo-
stacice Verbo Divino, quia erant partes hu-
manitatis ipsius, quam iterum debebant compo-
nere in Christo glorioso, ut communiter docent
Theologi cum S. Thoma in 3. dist. 2. quæst. 2.
art. 1. quæsti unc 3. ad 3. At etiam sanguis in pas-
sione fusus, erat pars humanitatis, quam iterum
in Christo glorioso debeat componere, cum
corpus Christi post resurrectionem deberet esse
integrum & perfectum: Ergo sanguis in passio-
ne fusus, mansit in triduo Verbo Divino hypo-
stacice unitus.

165. Ex quo facile intelligis, cur sanguis Christi
in circumfisione fusus non manserit Verbo divi-
no unitus, bene tamen ille quem in passione ef-
fudit; cum enim sanguis in passione fusus, à
Christo re-assumendus esset in resurrectione, pro-
pter integritatem sui corporis, debuit in triduo
manere Verbo divino unitus, sicut propter ean-
dem rationem caro & anima tunc manserunt ei-
dem unita è contra verò cum sanguis in circum-
fisione fusus, non fuisset ab ipso re-assumendus in
resurrectione, utpote ad integritatem sui corporis
minimè necessarius, non debuit post separa-
tionem à corpore, manere Verbo divino hypo-
stacice unitus.

166. Idem cum proportione de præputio in cir-
cumfisione abscisso dicendum est nam illud non
fuisse unquam postea corpori Christi confectum,
ac ne post resurrectionem quidem, constat tunc
ex revelatione S. Brigittæ, quam supra retuli-
mus, tum ex variis narrationibus quæ de eo præ-
putio, ejusve particula quapiam, certis locis nunc
asservata, circumferuntur in sacris historiis; Illud
enim Romæ in Basilica Lateranensi, eo loco,
quem vocant *Sinca Sanctorum*, extare scribit In-
nocentius III lib 4 de Myst, cap 20. nihil tamen
definire ausus. Gerfo par. 4. serm. in festo Pa-
schæ, ait vulgo referri Christi præputium Pari-
sis in palatio, ut Brugis (nempe per partes)
asservari. Rursus Franciscus Colterus medita-
tione 4. ex 50. quas de vita Deiparæ edidit, tes-
tatur urbem Antverpiensem, priusquam à Geu-
sitis hæreticis anno 1566. occuparetur, hoc the-
saurum gloriatam esse. Anicenses quoque Christi
Domini præputium inter sacras reliquias visen-
dum exhibeat ut scribit Odo Gillæus lib. 1.
historiæ Anicensis cap. 17. Tandem idem Au-
thor visa à se scribit per antiqua monumenta Ab-
batia Conquensis, in die celi Ruthenensi, quibus
narratur conceditum à Carolo Magno ei Abba-
tiæ præputium Christi. Sed quidquid sit de loco
ubi sacrum illud pignus asservatur, omnino ex
tam multis narrationibus effici videtur, Christi
præputium in circumfisione abscissum, nunc in
terris retineri; ut enim omnes illæ narrationes
reiciantur tanquam falsæ, nec Christianam mo-
destia finit, nec miracula in hujus rei con-
firmationem divinitus parata per-
mittunt.

* *

*

DISPUTATIO X

De Ordine Assumptionis.

Ad quæst. 6. Divi Thoma.

Consideratis duobus extremis unio-
nis hypostacice, nimirum personali-
sime, & naturâ assumptâ, ego
S. Doctor qu. 6. de modo assumptio-
nis, quantum ad ordinem, seu de ordine quo Ver-
bum divinum humanitatem & partes ejus assump-
sit: Circa quod pauca occurrunt dicenda, quæ
sequentibus articulis expediemus.

ARTICULUS PRIMUS.

*Utrum prius fuerint assumptæ partes huma-
nitatis, quam tota humanitas, & anima
Christi prius fuerit unita Verbo,
quam corpus?*

S. I

*Quibusdam præmissis, utraque difficultas re-
solvitur.*

Suppono primò, non esse quæstionem de prio-
ritate reali durationis, seu temporis, sed so-
lum de prioritate nature; nam de fide certum est,
animam, corpus, & humanitatem simul tempo-
re fuisse assumptâ à Verbo, ita ut nec anima prius
tempore quàm corpus, nec corpus prius quàm
anima, neque anima & corpus prius quàm hu-
manitas ex illis constans sunt assumptæ, sed si-
mul & in eodem instanti in quo fuit procreta in
Virginis utero Christi humanitas, seu in quo fuit
creata anima Christi, & unita carni, unde resul-
tavit ipsa humanitas, fuerunt hæc omnia assump-
ta. Quare Concilium in generale can. 2. profes-
sions errorem Origenis, qui dicebat Christi ani-
mam fuisse cum cæteris animabus initio mundi
creatam, atque suis operibus meruisse uniti hy-
postacice Verbo Dei, illique de facto fuissent
tam, antequam ipsius carni in visceribus B. Vir-
ginis conjungeretur, sic agit: *si quis dicit aut
sentit, animam Domini præexistisse, aut à quoque
Deo Verbo, ante incarnationem & naturam ex
Virgine, anathema sit.* Eundem errorem impo-
gnat S. Thomas hic art. 3. ex eo quod inde in-
queretur quod anima Christi aliquando habuisset
propriam subsistentiam sine Verbo, & sic cum
fuisse à Verbo assumptâ, vel non esset facta unitio
secundum subsistentiam, vel corrupta esset subsi-
stentia animæ præexistens, quorum utrumque est
inconveniens.

Suppono secundo, esse hic sermone de prio-
ritate nature secundum ordinem executionis,
certum enim & indubitatum est, totam naturam
humanam, ordine intentionis, prius naturâ fuisse
assumptam, quàm partes; Nam ut ait S. Doctor
hic art. 5. *Secundum intentionem facientis prius est
completum quàm incompletum. & per consequens
totum quàm partes.* Quæ ratio potest sic propo-
ni, & magis illustrari. Ordine intentionis
illud fuit prius naturâ assumptum, cujus assump-
tio fuit per se prius intenta; At primò intentæ
fuit